

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲ TYRIMŲ TARNYBOS KORUPCIJOS
RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADA DĖL SAVIVALDYBIŲ PRIEŠGAISRINIŲ TARNYBŲ
VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ PROCESŲ**

TURINYS

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI.....	3
2. ĮŽANGA.....	5
3. KORUPCIJOS RIZIKOS SAVIVALDYBIŲ PRIEŠGAISRINIŲ TARNYBŲ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ PROCESUOSE	7
3.1. Neatliekami rinkos tyrimai, o techninių specifikacijų sąlygos rengiamos pagal konkrečių tiekėjų turimų konkrečių automobilių technines charakteristikas, todėl naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose ženkliai dominuoja vieno tiekėjo pirkimai. Taip pat nustatyta atveju, kai didesni pirkimai neskaidomi į dalis ar siekiama išvengti skelbiamo pirkimo būdo.....	8
3.2. Situacijos, kuomet su naudotu gaisriniu automobiliu perkama papildoma įranga, kurią gali pateikti ir kiti tiekėjai, neprekaujantys naudotais gaisriniais automobiliais, riboja konkurenciją.....	19
3.3. Tiekėjų pasiūlymų atitiktis kai kuriems techninių specifikacijų reikalavimams įrodinėjama nepatikimais, pačių tiekėjų, kurie suinteresuoti pirkimo procedūrų baigtimi, deklaruojamais duomenimis.....	20
3.4. Nustatyti atvejai dėl neproporcingai trumpų, galimai konkurenciją ribojančių pasiūlymų pateikimo, naudotų gaisrinių automobilių pristatymo terminų.....	26
3.5. Nesinaudojama eksperto instituto viešuosiuose pirkimuose galimybėmis.....	28
3.6. Tiekėjams suteikiama neviešinama informacija dėl maksimalių pirkimo kainų	29
3.7. Rokiškio rajono SPT vadovo sandoriai su UAB „Berauta“, laiminčia Rokiškio rajono SPT viešuosius pirkimus, kelia piktnaudžiavimo, neteisėtų susitarimų rizikas dėl palankių sąlygų sudarymo tiekėjui UAB „Berauta“ laimėti naudotų gaisrinių automobilių, naudoto keleivinio mikroautobuso pirkimus.....	32

3.8. Ukmergės rajono SPT vadovo ryšiai su tiekėjais kelia piktnaudžiavimo, neteisėtų susitarimų rizikas dėl palankių sąlygų sudarymo atskiriems tiekėjams laimėti naudotų gaisrinių automobilių pirkimus.....	42
3.9. Nedeklaruojami privatūs interesai, kurie kelia (gali kelti) interesų konfliktus	49
3.10. Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyboje nustatytas atvejis, kai pirkimą laimėjęs tiekėjas vėliau įsipareigoja suteikti paramą, kelia kyšininkavimo ir papirkimo rizikas.....	49
4. MOTYVUOTOS (PASTABOS).....	52
5. REKOMENDACINIO PASIŪLYMAI.....	54
Priedas. Atliekant korupcijos rizikos analizę įvertinti teisės aktai, dokumentai ir informacija.....	57
	IŠVADOS
	POBŪDŽIO

1. KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS APIMTIS IR METODAI

Korupcijos rizikos analizės tikslas – antikorupciniu požiūriu įvertinti savivaldybių priešgaisrinių tarnybų (toliau – SPT) viešųjų pirkimų procesus, siekiant nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidų neskaidriems procesams, darbuotojams ar kitiems asmenims padaryti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus, kurie pažeidžia lygiateisiškumo, skaidrumo ir kitus viešųjų pirkimų principus ir pateikti rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus sumažinti nustatytą korupcijos riziką ir (ar) pašalinti korupcijos rizikos veiksnius, skaidrinti SPT viešųjų pirkimų procesus, taip pat SPT veiklą.

Korupcijos rizikos analizės uždaviniai:

- nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, kurie sudaro prielaidų korupcijai pasireikšti;
- išanalizavus praktinį procedūrų vykdymą, nustatyti teisės aktų įgyvendinimo problemas, susijusias su korupcija;
- pasiūlyti korupcijos riziką ir (ar) jos veiksnius mažinančias priemones.

Objektas:

SPT viešųjų pirkimų (pagrindinį dėmesį skiriant naujų ir naudotų gaisrinių automobilių pirkimams) procesai. Vertinamas 2021–2024 m. laikotarpis¹.

Subjektai:

26 savivaldybių priešgaisrinės tarnybos². Pasiūlymai teikiami korupcijos rizikos analizės subjektams, jų savininko teises įgyvendinančioms institucijoms, kitiems subjektams pagal kompetenciją.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai:

- Teisės aktų ir dokumentų turinio analizė.
- Teisės aktų praktinio įgyvendinimo vertinimas.
- Interviu metodas (darbuotojams pateikti klausimai).
- Viešai skelbiamos informacijos stebėjimas ir analizavimas (savivaldybių, jų įstaigų interneto svetainėse pateikiama informacija, informacija žiniasklaidoje ir pan.).

¹ Taip pat buvo vertinami ankstesnio ir (ar) vėlesnio laikotarpio teisės aktai, procesai, aktualūs ar susiję su analizuojamu laikotarpiu.

² Alytaus, Anykščių, Ignalinos, Jonavos, Jurbarko, Kalvarijos, Kėdainių, Kelmės, Lazdijų, Kauno, Pakruojo, Panevėžio, Pasvalio, Plungės, Prienų, Rokiškio, Skuodo, Šiaulių, Tauragės, Telšių, Trakų, Ukmergės, Utenos, Vilniaus, Šakių, Zarasų.

- Valstybės registruose ir informacinėse sistemose sukauptos informacijos analizė³.

Atliekant korupcijos rizikos analizę išnagrinėta ir (ar) įvertinta:

1. Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) direktoriaus 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 2-229, 15 punkte nurodyti duomenys.
2. Išvados dėl korupcijos rizikos analizės priede nurodyti teisės aktai, dokumentai ir informacija.
3. Savivaldybių, jų įstaigų interneto svetainėse skelbiama informacija, susijusi su analizuojamais procesais.
4. Raštu ir elektroniniu paštu gauta informacija apie darbo praktiką analizuojamuose procesuose.
5. Kita informacija, reikalinga korupcijos rizikos analizei atlikti.

Korupcijos rizikos analizės išvados padarytos remiantis nurodytų dokumentų ir duomenų analize, vertinant:

1. Sociologinių tyrimų duomenis⁴.
2. Galimybę vienam darbuotojui priimti sprendimus.
3. Darbuotojų ir padalinių atstumą nuo centrinio padalinio.
4. Darbuotojų savarankiškumo lygį priimant sprendimus ir sprendimų priėmimo diskreciją (teisę spręsti kokį nors klausimą savo nuožiūra).
5. Darbuotojų ir padalinių priežiūros ir kontrolės lygį.
6. Darbuotojų rotacijos lygį.
7. Atliekamos veiklos ir sudaromų sandorių dokumentavimo reikalavimus.
8. Savivaldybių veiklos išorės ir (ar) vidaus audito informaciją.
9. Savivaldybių teisės aktų priėmimo ir vertinimo sistemą.
10. STT turimą, prieinamą informaciją, susijusią su aukšto meistriškumo sportininkų rengimo procesais.
11. Kitą informaciją, kurios reikia korupcijos rizikos analizei atlikti.

Korupcijos rizikos analizės išvados projektas buvo pateiktas susipažinti SPT, savivaldybėms⁵. Dauguma atsakymus pateikusių SPT, savivaldybių pastabų dėl korupcijos rizikos analizės išvados projekto, teikiamų pasiūlymų neturėjo.

³ Transporto priemonių registre, Transporto priemonių savininkų informacinėje sistemoje, Gyventojų registre.

⁴ Prieiga internete: <https://www.stt.lt/analitine-antikorupcine-zvalgyba/lietuvos-korupcijos-zemelapis/7437>.

2. IŽANGA

Vietos savivaldos įstatymo⁶ 7 straipsnio 1 dalies 4 punktą nustato valstybinę (valstybės perduotą savivaldybėms) priešgaisrinės saugos funkciją, kurios įgyvendinimui reikalingi materialiniai išteklių įsigijami viešųjų pirkimų būdu.

Lietuvos gaisrinės saugos asociacija skaičiuoja, kad 2025 m. numatoma skirti dotacija savivaldybių vykdomai valstybinei priešgaisrinės saugos funkcijai nėra pakankamos apimties, trūkstantis lėšų poreikis sudaro papildomai apie 12 mln. Eur, nenumatomos lėšos ugniagesių kvėpavimo apsaugos priemonėms (kvėpavimo aparatai), ugniagesių apsaugos priemonėms (koviniams drabužiams, diržams, šalms ir kt.) įsigyti, gaisriniais automobiliais (bent dėvėtiems, ne naujiems), kitai gaisrų gesinimo ir gelbėjimo įrangai įsigyti, prižiūrėti, remontuoti, kadangi daugiau kaip 95% visos numatomos skirti dotacijos sumos atitenka išimtinai tik darbo užmokesčio fondui⁷.

Ribotų išteklių problematika dar labiau reikalauja skiriamas lėšas naudoti racionaliai, skaidriai ir efektyviai.

Tyrimo „Lietuvos korupcijos žemėlapis 2023 / 2024“⁸ duomenimis, 9 procentai įmonių vadovų kaip aktualią verslo vystymo problemą nurodė skaidrumo viešuosiuose pirkimuose stoką. Net 88 proc. Lietuvos gyventojų, 79 proc. įmonių vadovų ir 95 procentai valstybės tarnautojų kaip korupciją aiškiai suvokia situacijas, kai verslai laimi viešuosius pirkimus padedant asmeniniams ryšiams. 89 procentai Lietuvos gyventojų, 85 procentai įmonių vadovų, mano kad tokios situacijos yra paplitusios arba labai paplitusios. Nors situacija savivaldybių viešuosiuose pirkimuose, lyginant su praeitais laikotarpiais, yra pagerėjusi, tačiau 5 proc. Lietuvos gyventojų kaip labiausiai korumpuotas institucijas nurodo savivaldybes (viešųjų pirkimų vykdymas). Nuo 22 iki 36 proc. įmonių vadovų nurodė, kad viešuosiuose pirkimuose egzistuoja korupcinės situacijos: konkurso laimėtojai yra žinomi iš anksto; laimėti viešuosius pirkimus padeda asmeniniai ryšiai (giminystės, bičiulystės); viešuosius pirkimus rengiantys asmenys tikslingai apriboja pirkimų specifikacijas, kad reikalavimus galėtų atitikti tik konkrečios įmonės; egzistuoja išankstiniai potencialių tiekėjų susitarimai, kurie riboja konkurenciją; taikomos politinio spaudimo priemonės; viešųjų pirkimų sutartys reguliariai sudaromos su tais pačiais pirkimų dalyviais, nors yra ir kitų potencialiai tinkamų tiekėjų pasiūlymų.

⁵ 2025-04-17 raštas Nr. 4-01-3678.

⁶ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.5884/ZloElvWOk>

⁷ Prieiga internete: <https://www.lgsa.lt/lt/naujienos/lgsa-vadovas-ateinantiems-metams-ugniagesiams-truksta-12-mln-euru-lesu/>

⁸ Prieiga internete: <https://www.stt.lt/analitine-antikorpucine-zvalgyba/lietuvos-korupcijos-zemelapis/7437>

Nors vis daugiau atvejų, kai pirkimo procedūrų vykdymas perduodamas savivaldybių centrinėms perkančiosioms organizacijoms (toliau – CPO), tačiau Lietuvos korupcijos žemėlapyje įvardintos ir kitos korupcijos rizikos išlieka aktualios, nes jos iš esmės kyla dėl sprendimų, kurie priimami pirkimų inicijavimo etapuose, o kadangi priešgaisrinės įrangos pirkimai yra specifiniai pirkimai, todėl ypatingas skaidrumas reikalingas pirkimų inicijavimo etape – nustatant skaidrias technines specifikacijas ir kitas pirkimo sąlygas.

Todėl svarbu, kad savivaldybių priešgaisrinės saugos funkcijos užtikrinimui skirti viešųjų pirkimų procesai vyktų skaidriai ir sąžiningai, o skiriamos lėšos būtų naudojamos skaidriai, racionaliai ir efektyviai.

3. KORUPCIJOS RIZIKOS SAVIVALDYBIŲ PRIEŠGAISRINIŲ TARNYBŲ VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ PROCESUOSE

Įvertinus SPT viešųjų pirkimų procesus, nustatyta korupcijos rizikos veiksnių, kurie padidina korupcinio, neetiško elgesio, įvairių piktnaudžiavimų, kurie gali turėti neigiamą poveikį SPT tikslams, veiklai, tikimybę.

Analizės metu identifikavome kritines korupcijos rizikas keliančius galimus susitarimus tarp SPT (perkančiųjų organizacijų) vadovų ir pirkimuose dalyvaujančių tiekėjų, kai iš pirkimuose nuolat laiminčio tiekėjo SPT vadovas įsigyja naudotas transporto priemones ar viešųjų pirkimų finansinę naudą gauna SPT vadovui artimi asmenys.

Naudoti gaisriniai automobiliai⁹ paprastai įsigijami mažos vertės skelbiamų pirkimų būdu. Atskirais atvejais skelbiami supaprastinti pirkimai. Iš esmės apie 90 proc. nagrinėtų atvejų faktiškai vyko vieno tiekėjo pirkimai, kai pasiūlymą pateikia vienintelis tiekėjas ar pirkime dalyvauja vienas tiekėjas atmetus kitų tiekėjų pasiūlymus. Pirkimuose be konkurencijos yra korupcijos rizikų ir korupcijos rizikos veiksnių, kurie pateikti šioje analizėje kartu su pasiūlymais, kaip tuos rizikos veiksnius valdyti, mažinti, tačiau pirmiausia paminėtina tai, kad pirkimuose nesant realios konkurencijos reikalingos prekės yra nuperkamos brangiau, neįgyvendinami Viešųjų pirkimų įstatyme numatyti siekiai, kad prekėms, paslaugoms ar darbams įsigyti skirtos lėšos būtų naudojamos racionaliai¹⁰.

Įvertinus duomenis apie 52¹¹ naudotų gaisrinių automobilių pirkimus laimėjusių tiekėjų deklaruotas automobilių įsigijimo¹² ir pardavimo viešųjų pirkimų metu¹³ kainas nustatyta, kad vienas naudotas gaisrinis automobilis parduotas vidutiniškai 21,5 tūkst. Eur brangiau, nei buvo įsigytas (nuo 3,0 iki 60,0 tūkst. Eur). Taigi, pardavę 52 naudotus gaisrinius automobilius tiekėjai gavo 1 mln. 115,7 Eur daugiau, nei deklaravo išleidę šiems automobiliams įsigyti. Vidutiniškai vienas naudotas gaisrinis automobilis viešųjų pirkimų metu parduotas už 40,5 tūkst. Eur, t. y. daugiau nei 2 kartus brangiau, palyginti su jo įsigijimo kaina. Be abejo, parduodami naudotus gaisrinius automobilius tiekėjai turi įvairių pirkimo, transportavimo, remonto išlaidų, tačiau tikėtina, kad viešųjų pirkimų metų įsigyjamų naudotų gaisrinių automobilių kainas labiau lemia ne rinka, o egzistuojančios korupcijos rizikos ir jų veiksniai, dėl kurių pirkimai nėra konkurencingi.

⁹ Visais nagrinėtasi atvejais buvo perkami (įsigyti) naudoti gaisriniai automobiliai, išskyrus 1 atvejį Jonavos rajono savivaldybėje, kai buvo perkamas naujas gaisrinis automobilis.

¹⁰ Viešųjų pirkimų įstatymo 17 str. 2 d. 1 p.

¹¹ Iš viso analizės metu vertinome 58 naudotų gaisrinių automobilių pirkimus, tačiau įsigijimo kainos buvo deklaruotos 52 atvejais.

¹² Transporto priemonių savininkų apskaitos informacinėje sistemoje.

¹³ Centriniam viešųjų pirkimų portale.

3.1. Neatliekami rinkos tyrimai, o techninių specifikacijų sąlygos rengiamos pagal konkrečių tiekėjų turimų konkrečių automobilių technines charakteristikas, todėl naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose ženkliai dominuoja vieno tiekėjo pirkimai. Taip pat nustatyta atveju, kai didesni pirkimai neskaidomi į dalis ar siekiama išvengti skelbiamo pirkimo būdo (kritinė antikorupcinė pastaba).

Neatliekami rinkos tyrimai

Pagal viešus duomenis¹⁴ matyti, kad naudotų gaisrinių automobilių rinkoje aktyviai veikia (yra sudaromos sutartys) apie 10 tiekėjų. Siekiant įvertinti, kokių techninių charakteristikų naudotus gaisrinius automobilius galėtų pateikti tiekėjai, preliminarias kainas ir parengti konkurencingas pirkimo sąlygas, numatyti pirkimui skirtą lėšų sumą, būtina visais atvejais atlikti rinkos tyrimus¹⁵, kurių metu būtų preliminariai apklausiami potencialūs naudotų gaisrinių automobilių tiekėjai, išsiaiškinant kokius automobilius jie galėtų pasiūlyti, ir pagal tai būtų parengiama konkurencinga perkamo automobilio techninė specifikacija. Tuo pačiu taip perkančioji organizacija įsitikintų, jog rinkoje egzistuoja daugiau kaip viena prekė, atitinkanti pirkimo techninės specifikacijos reikalavimų visumą¹⁶.

Iš visų vertintų naudotų gaisrinių automobilių pirkimų, tiek tais atvejais, kai pirkimus vykdė pačios SPT, tiek tais, kai pirkimus vykdė savivaldybių CPO, nei vienu atveju nebuvo pateikta informacija apie atliktus rinkos tyrimus. Tuo galimai buvo apribota tiekėjų konkurencija ir taip galimai pažeistos Viešųjų pirkimų įstatymo 37 straipsnio 3 dalies, 17 straipsnio 3 dalies nuostatos bei 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas skaidrumo principas.

Suprantama, kad kokybiško rinkos tyrimo atlikimas reikalauja laiko, ekspertinių žinių bei žmogiškųjų išteklių, tačiau naudotų gaisrinių automobilių pirkimai nėra vykdomi itin dažnai, todėl SPT vadovai turėtų užtikrinti, kad būtų paskirti kompetentingi, reikiamų ekspertinių žinių turintys pirkimų iniciatoriai gaisrinių automobilių pirkimui, bei numatyti tam reikiamas laiko sąnaudas. Pažymėtina, kad nuo 2023 m. sausio 1 d. kiekvienoje savivaldybėje turi būti užtikrinta, kad savivaldybės kontroliuojamos (valdomos) perkančiosios organizacijos <...> pirkimai, kurių sutarties vertė viršija 15 000 Eur (penkiolika tūkstančių eurų) (be pridėtinės vertės mokesčio), būtų atliekami šio įstatymo 82 straipsnio 1 dalyje nurodytu būdu, t. y. naudojantis savivaldybės CPO

¹⁴ CVPP skelbiamos sutartys.

¹⁵ Taip pat papildomai galima naudotis rinkos konsultacijų ar techninių specifikacijų skelbimo institutais, nors mažos vertės pirkimuose jie ir nėra privalomi.

¹⁶ Viešųjų pirkimų tarnyba yra konstatavusi, kad perkančioji organizacija neįsitikino, jog rinkoje egzistuoja daugiau kaip viena prekė, atitinkanti pirkimo techninės specifikacijos reikalavimų visumą, todėl padarė išvadą, kad pirkimo techninė specifikacija buvo pritaikyta konkrečiai prekei, kurią pirkime pasiūlė konkretus tiekėjas. Tokiu būdu perkančioji organizacija apribojo tiekėjų konkurenciją ir taip pažeidė Įstatymo 37 str. 3 d., 17 str. 3 d. nuostatas bei 17 str. 1 d. įtvirtintą skaidrumo principą.

Prieiga internete: https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/PRS_Pirkimas506122_vertinimo_i%C5%A1vada.docx

paslaugomis¹⁷. Taigi, pirkimų, kurių sutarties vertė viršija 15 000 Eur (penkiolika tūkstančių eurų) (be pridėtinės vertės mokesčio), procedūras atlieka ne SPT, o savivaldybių CPO – tai sumažina SPT sąnaudas viešųjų pirkimų procesuose.

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos siūlytina įvertinti galimybes derinti SPT veiklai įsigyjamų gaisrinių automobilių pirkimų technines specifikacijas, nustatant atitinkamas pareigas perkančiosioms organizacijoms.

Kai kuriose SPT, pavyzdžiui Anykščių, Kėdainių, Kelmės, Pasvalio rajonų ir kitose, naudotų gaisrinių automobilių pirkimus inicijavo darbuotojai, kurių funkcijos ir kompetencijos susijusios su personalo tvarkymu, raštvedyba ir pan. Atsižvelgiant į tai, kad automobilių pirkimų techninės specifikacijos parengtos naudojant specialias technines žinias, galimai jos buvo parengtos kitų asmenų. Tokiu atveju, faktiškai pirkimų technines specifikacijas parengę asmenys formaliai lieka nežinomi, neturi pareigos deklaruoti privačius interesus ir nėra atsakingi už skaidrios ir konkurencingos techninės specifikacijos parengimą.

Viešųjų pirkimų tarnyba taip pat rekomenduoja pirkimų vykdytojams prieš vykdant pirkimo procedūras atlikti rinkos tyrimą ir turėti pagrindimą, jog pagal jo keliamus techninės specifikacijos reikalavimus rinkoje yra siūlomi parduoti ne mažiau kaip trys skirtingų prekės ženklų objektai¹⁸.

Techninių specifikacijų sąlygos rengiamos pagal konkrečių tiekėjų turimų konkrečių automobilių technines charakteristikas, dėl šios priežasties dominuoja vieno tiekėjo pirkimai

STT vertinimu tokiu būdu gali būti ribojama tiekėjų konkurencija ir galimai pažeidžiamos Viešųjų pirkimų įstatymo 37 straipsnio 3 dalies, 17 straipsnio 3 dalies nuostatos bei 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas skaidrumo principas.

Vertintų naudotų gaisrinių automobilių pirkimų sąlygose (techninėse specifikacijose) automobiliams nustatyta labai daug reikalavimų, o kai kurie iš jų – itin specifiniai (pavyzdžiui, dėl automobilio matmenų, variklio tūrio, galios, ridos, pagaminimo metų, degalų bako talpos ir pan.). Viešųjų pirkimų tarnyba rekomenduoja¹⁹ techninėse specifikacijose nustatyti tik pačius būtinausius (minimalius) reikalavimus, nekelti reikalavimų dėl pavarų skaičiaus, variklio darbinio tūrio, reikalavimų kuro tipui, padangų likučiu, pan., siekiant užtikrinti konkurenciją ir nediskriminuoti tiekėjų.

¹⁷ Viešųjų pirkimų įstatymo 82¹ str. 1 d. 2 p.

¹⁸ Pasiūlymai pateikti vertinant naudotų autobusų pirkimus. Prieiga internete: https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/prieziura/2020/PrS_Jurbarko_AP_537353_Autobusai_Vertinimas_202105.docx

¹⁹ Ten pat.

Minėta, kad vis daugiau pirkimų atlieka savivaldybių centrinės perkančiosios organizacijos (CPO)²⁰. Tai turėtų didinti viešųjų pirkimų skaidrumą ir nešališkumą, tačiau nurodytas korupcijos rizikos veiksnys išlieka ir yra ypatingai aktualus, turi būti skiriamas pakankamas dėmesys jo valdymui. Jokios savivaldybės CPO jokiais būdai negalės užtikrinti pirkimo skaidrumo, jei parengta techninė specifikacija neužtikrins konkurencijos. Todėl savivaldybių CPO priimant priešgaisrinių tarnybų paraiškas dėl pirkimų inicijavimo, yra ypatingai svarbu įvertinti SPT atliktus rinkos tyrimus (reikalauti juos atlikti), įsitikinti ar rinkoje egzistuoja daugiau kaip viena prekė, atitinkanti pirkimo techninės specifikacijos reikalavimų visumą.

Naudotų automobilių pirkimo techninėse specifikacijose dažnai nurodoma, kad automobilis turi būti ne senesnis kaip atitinkamų metų, nurodoma galima maksimali automobilio rida; mažiausias, o kartais ir didžiausias²¹ galimas variklio galingumas ar jo intervalas, automobilio matmenys, reikalavimai gaisrinei įrangai ir pan. Pastebėta tendencija, jog laimėjęs tiekėjas pasiūlo būtent tų metų gamybos automobilį su panašia, neviršijančia nustatytos maksimalios, rida; su identišku ar labai artimu nustatytam variklio galingumu; identiškais automobilio matmenimis ir pan. Ir būtent visų šių techninių specifikacijų reikalavimų ir tiekėjo pasiūlyto automobilio techninių charakteristikų visuma leidžia teigti, kad pirkimo sąlygos iš esmės buvo rengtos konkrečiam automobiliui. Yra pavyzdžių, kai tiekėjai bent jau formaliai varžėsi tarpusavyje, bet visumoje tai yra labai retos išimtys iš paminėtų sisteminių tendencijų. Toliau pateikiame pavyzdžių, kai pirkimo sąlygos iš esmės ribojo geresnių techninių parametrų automobilių pateikimą, ar jų visuma buvo pritaikyta konkrečioms automobiliams, pirkimai buvo organizuojami taip, kad apie juos nebūtų skelbiama ir panašiai:

- Ignalinos rajono savivaldybės administracija (CPO) eksploatuoto gaisrinio automobilio pirkimo sąlygose (2024 m.)²² nustatė reikalavimą (techninės specifikacijos 1.6 punktas), kad automobilio ašių skaičius privalo būti ne daugiau kaip dvi, o ant galinės ašies privalo būti viengubi ratai. Manytina, kad pastarasis reikalavimas galimai apribojo konkurenciją, nes paprastai ant specialios paskirties gaisrinių automobilių galinės ašies montuojami ir dvigubi ratai (ir tai yra geresnė opcija perkančiajai organizacijai pravažumo prasme). Todėl kito tiekėjo pasiūlymas šuo požiūriu neatitiko minėto techninės specifikacijos reikalavimo.

²⁰ Nuo 2023-01-01 savivaldybių įstaigų pirkimų, kurių sutarties vertė viršija 15 000 Eur (be PVM), procedūras atlieka savivaldybių CPO (paprastai – savivaldybių administracijos).

²¹ Tokiais atvejais apribojama konkurencija ta prasme, kad tiekėjams draudžiama pasiūlyti iš esmės geresnius, t. y. turinčius didesnę galios variklį, ar kitus parametrus, automobilius.

²² Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-615585>

- Pakruojo rajono SPT gaisrinio automobilio pirkimo sąlygose (2022 m.)²³ nustatė reikalavimą (techninės specifikacijos 3 eilutė), kad pirmoji automobilio registracija turi būti ne vėliau kaip 2000 m. Gauti 2 pasiūlymai, iš kurių vieno automobilio pirmoji registracija 2001 m. birželio 25 d., kito – 1992 m. Tačiau, nepaisant nustatytos sąlygos, pirkimo laimėtoju išrinktas Pakruojo rajone dirbantis tiekėjas, kurio pasiūlyto automobilio pirmoji registracija buvo atlikta vėliau kaip 2000 m. ir kurio pasiūlyta kaina buvo 5 000 Eur didesnė nei kito tiekėjo. Sprendimas dėl laimėjusio pasiūlymo priimtas nesilaikant nustatytų pirkimo sąlygų.

- Panevėžio rajono SPT gaisrinio automobilio pirkimo sąlygose (2021 m.)²⁴ numatė pirkti 2 naudotus gaisrinius automobilius, tačiau pirkimo į dalis neskaidė. Pasiūlymą pateikė vienintelis tiekėjas, kuris pasiūlė 2 identiškus naudotus gaisrinius automobilius. Tokiais atvejais, perkant ne vieną gaisrinį automobilį, siūlytina pirkimą skaidyti į dalis ir taip padidinti pirkimo konkurenciją.

- Prienų rajono SPT (2021 m.) išskaidė pirkimą į gaisrų gesinimo automobilio pirkimą, vandens siurblio pirkimą, antstato pirkimą bei jų remonto bei montazo paslaugas ir taip galimai išvengė skelbiamo pirkimo vykdymo. Taip pat, paklausimuose tiekėjams nurodė konkrečią automobilio markę ir modelį, vandens siurblio markę, antstato markę. Atitinkami pirkimas buvo vykdytas ir 2022 m. pirkimą suskaidžius į konkrečios markės ir modelio automobilio, generatoriaus ir vandens siurblio pirkimus bei jų sukomplektavimą, taip išvengiant skelbiamo pirkimo būdo. Šiuos pirkimus laimėjo tas pats tiekėjas.

- VšĮ Šakių rajono SPT gaisrinio automobilio pirkimo sąlygų (2023 m.)²⁵ 12.2. punkte buvo numatyta, kad perkančiosios organizacijos neatmestas pasiūlymas vertinamas pagal mažiausios kainos kriterijų. Tačiau pirkimo organizatorius, vadovaudamasis nenustatytais kriterijais, pirkimo laimėtoju pripažino didžiausią kainą pateikusį pasiūlymą, motyvuodamas tuo, kad kainos skirtumas yra labai nedidelis (iki 50 cent), o pasirinkto tiekėjo automobilis techniniu požiūriu yra tvarkingesnis.

Pažymėtina, kad mažiausios kainos vertinimo kriterijaus išimčių viešuosius pirkimus reglamentuojančiuose teisės aktuose nėra, o nustatyto pasiūlymų vertinimo kriterijaus nesilaikymas kelia neteisėtų susitarimų rizikas.

- Šiaulių rajono SPT gaisrų gesinimo automobilio pirkimo (2022 m.)²⁶ sąlygų techninės specifikacijos 8 punkte buvo numatyta, kad variklio galingumas turi būti ne daugiau kaip 220 kW.

²³ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-615639>

²⁴ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2021-612331>

²⁵ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-695012>

²⁶ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-616980>

Atitinkamai 2023 m. pirkimą vykdant Šiaulių rajono savivaldybės administracijai²⁷ (CPO) (techninės specifikacijos 1.15 punktą), buvo numatyta, kad variklio galingumas turi būti ne daugiau kaip 215 kW. Abiem pirkimų atvejais kitų tiekėjų siūlomų mažesnės kainos automobilių galingumas viršijo techninėse specifikacijose nustatytą maksimalų.

- Kėdainių rajono SPT gaisrinio automobilio pirkime (2022 m.)²⁸ pasiūlymą pateikęs vienintelio dalyvio pasiūlyto automobilio techninių charakteristikų visuma iš esmės identiškai atitiko nustatytus techninės specifikacijos reikalavimus, pavyzdžiui:

Reikalaujamas parametras	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 2021 m.	2021 m.
Automobilio masė ne didesnė kaip 14 000 kg	14 000 kg
Automobilio rida neturi viršyti 15 000 km	13 401 km
Variklio galia ne mažiau kaip 180 kW	180 kW
Maksimalus greitis ne mažiau 85 km/h	85 km/h
Degalų bako talpa ne mažiau 100 l ir turi užtikrinti ne mažesnę kaip 300 km pilnai pakrauto automobilio ridą	100 l, 300 km
Pagrindinių įrangos skyrių minimalus gylis ne mažiau 50 cm, skyriai apšviečiami, skyriuose turi būti ne mažiau 15 dėklų	50 cm, skyriai apšviečiami, 15 dėklų.

- Pasvalio rajono SPT gaisrinio automobilio pirkime (2023 m.), kurį vykdė Pasvalio rajono savivaldybės administracija (CPO)²⁹, pasiūlymą pateikęs vienintelio dalyvio pasiūlyto automobilio techninių charakteristikų visuma iš esmės identiškai atitiko nustatytus techninės specifikacijos reikalavimus, pavyzdžiui:

Reikalaujamas parametras	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1995 m.	1995 m.
Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 7250 mm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 2500 mm; - aukštis neturi viršyti 3350 mm.	7250 mm 2500 mm 3350 mm
Variklio galia ne mažiau kaip 169 kW	169 kW
Maksimalus greitis ne mažiau 85 km/h	85 km/h

- Plungės rajono savivaldybės priešgaisrinės apsaugos tarnyba 2021 ir 2022 m. vykdė gaisrinio automobilio pirkimus³⁰, pasiūlymus abiem atvejais pateikė tas pats vienintelis dalyvis, kurio pasiūlytų automobilių techninių charakteristikų visuma iš esmės identiškai atitiko nustatytus techninių specifikacijų reikalavimus. Taip pat, įvertinus 2021 ir 2022 m. pirkimų technines

²⁷ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-617400>

²⁸ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-602222>

²⁹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-678746>

³⁰ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2021-695604>
<https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-671068>

specifikacijas, matyti, kad jos galimai taip pat rengtos pagal konkrečių automobilių techninius parametrus, pavyzdžiui, kyla klausimas, kodėl 2021 m. reikalauta ne senesnio kaip 1998 m. gamybos automobilio su maksimalia 30 000 km rida, ne didesnės kaip 9 000 kg bendrosios masės, nemažesniu kaip 124 kW variklio galingumu, 2022 m. – ne senesnio kaip 1993 m. gamybos automobilio su maksimalia 19 000 km rida, ne didesnės kaip 9 200 kg bendrosios masės, nemažesniu kaip 125 kW variklio galingumu.

Reikalaujamas parametras 2021 m. pirkime	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1998 m.	1998 m.
Rida ne didesnė kaip 30 000 km	29 259 km
Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 600 cm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 250 cm; - aukštis neturi viršyti 300 cm.	585 cm 247 cm 297 cm
Variklio galia ne mažiau kaip 125 kW	125 kW
Leidžiama maksimali automobilio masė ne daugiau 9 000 kg	9 000 kg

Reikalaujamas parametras 2022 m. pirkime	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1993 m.	1993 m.
Rida ne didesnė kaip 19 000 km	18 957 km
Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 650 cm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 250 cm; - aukštis neturi viršyti 310 cm.	631 cm 250 cm 304 cm
Variklio galia ne mažiau kaip 124 kW	124 kW
Leidžiama maksimali automobilio masė ne daugiau 9 500 kg	9 200 kg

- Skuodo rajono SPT gaisrinio automobilio pirkime (2021 m.)³¹, pasiūlymą pateikęs vienintelio dalyvio pasiūlyto automobilio techninių charakteristikų visuma iš esmės identiškai atitiko nustatytus techninės specifikacijos reikalavimus, pavyzdžiui:

Reikalaujamas parametras	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1996 m.	1996 m.
Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 720 cm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 250 cm; - aukštis neturi viršyti 330 cm.	720 cm 250 cm 320 cm
Variklio galia ne mažiau kaip 240 kW	250 kW
Leidžiama maksimali automobilio masė ne daugiau 16 000 kg	16 000 kg

³¹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2021-675479>

- Tauragės rajono SPT gaisrinio automobilio pirkimuose (2022 ir 2023 m.)³² (2023 m. pirkimą vykdė Tauragės rajono savivaldybės administracija (CPO)), pasiūlymą pateikusių vienintelių dalyvių pasiūlytų automobilio techninių charakteristikų visuma iš esmės identiškai atitiko techninių specifikacijų reikalavimus, pavyzdžiui:

Reikalaujamas parametras 2022 m. pirkime	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1999 m.	1999 m.
Rida ne didesnė kaip 20 000 km	16 700 km
Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 740 cm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 250 cm; - aukštis neturi viršyti 330 cm.	735 cm 250 cm 330 cm
Variklio galia ne mažiau kaip 250 kW	250 kW
Leidžiama maksimali automobilio masė ne daugiau 16 000 kg	16 000 kg

Reikalaujamas parametras 2023 m. pirkime	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1999 m.	1999 m. gruodžio 20 d.
Rida ne didesnė kaip 30 000 km	Iki 30 000 km
Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 750 cm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 250 cm; - aukštis neturi viršyti 330 cm.	750 cm 250 cm 330 cm
Variklio galia ne mažiau kaip 205 kW	205 kW
Variklio tūris ne mažiau kaip 6 000 cm ³	6379 cm ³
Leidžiama maksimali automobilio masė ne daugiau 14 000 kg	13 500 kg

- Trakų rajono SPT gaisrinio automobilio pirkime (2023 m.)³³, kurį vykdė Trakų rajono savivaldybės administracija (CPO) pasiūlymą pateikusių vienintelių dalyvių pasiūlyto automobilio techninių charakteristikų visuma iš esmės identiškai atitiko nustatytus techninės specifikacijos reikalavimus, pavyzdžiui:

Reikalaujamas parametras	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1997 m.	1997 m. liepos mėn.
Variklio galia ne mažiau kaip 240 kW	240 kW
Leidžiama maksimali automobilio masė ne daugiau 12 000 kg	12 000 kg
Vandens cisternos talpa ne mažiau 2 400 l	2 400 l
Rida ne daugiau 50 000 km	48 414 km
Automobilio gabaritai - ilgis neturi viršyti 7 200 mm;	7 100 mm 2 500 mm

³² Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-620440>
<https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-641341>

³³ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-621326>

- plotis neturi viršyti 2 500 mm; - aukštis neturi viršyti 3 200 mm	3 200 mm
Vandens siurblio darbo trukmė ne daugiau 250 val.	250 val.

- Vilniaus rajono SPT gaisrinio automobilio pirkime (2023 m.)³⁴, kurį vykdė Vilniaus rajono savivaldybės administracija (CPO) pasiūlymą pateikusiai vienintelio dalyvio pasiūlyto automobilio techninių charakteristikų visuma iš esmės identišškai atitiko nustatytus techninės specifikacijos reikalavimus, pavyzdžiui:

Reikalaujamas parametras	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1994 m.	1995 m. liepos mėn.
Variklio galia ne mažiau kaip 115 +/- 5 kW	118 kW
Vandens cisternos talpa ne mažiau 2 300 l	2 330 l
Automobilio gabaritai - ilgis neturi viršyti 625 cm; - plotis neturi viršyti 255 cm; - aukštis neturi viršyti 310 cm	620 cm 250 cm 303 cm
Galiniai ratai viengubi	Galiniai ratai viengubi

- Zarasų rajono SPT gaisrinio automobilio pirkimuose (2023 ir 2024 m.)³⁵, kuriuos vykdė Zarasų rajono savivaldybės administracija (CPO), pasiūlymus pateikusiai vienintelio dalyvio pasiūlytų automobilio techninių charakteristikų visuma iš esmės identišškai atitiko techninių specifikacijų reikalavimus, pavyzdžiui:

Reikalaujamas parametras 2023 m. pirkime	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1992 m.	1992 m. balandžio 13 d.
Rida ne didesnė kaip 37 000 km	35 900 km
Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 710 cm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 250 cm; - aukštis neturi viršyti 300 cm.	710 cm 250 cm 295 cm
Variklio galia ne mažiau kaip 200 kW, 2100 aps/min	200 kW; 2100 aps/min
Leidžiama maksimali automobilio masė ne daugiau 16 000 kg	15 500 kg
Pagrindinių įrangos skyrių minimalus gylis turi būti ne mažesnis kaip 50 cm. Skyriai turi būti apšviečiami juos atidarius. Skyriuose turi būti įrengta: ne mažiau kaip 20 dėklų įvairaus diametro slėginėms žarnoms.	Pagrindinių įrangos skyrių minimalus gylis yra ne mažesnis kaip 50 cm. Skyriai yra apšviečiami juos atidarius. Skyriuose įrengta: ne mažiau kaip 20 dėklų skirtingo diametro slėginėms žarnoms.
Vandens cisternos talpa ne mažiau 4 000 l	4 000 l
Siurblio eksploatacinis darbo laikas – ne daugiau 350 val.	343 val.
Kabina 7 ugniagesiams ³⁶	7 ugniagesiams

³⁴ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-639683>

³⁵ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-628706>
<https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-620060>

³⁶ Abejotina, ar vienos komandos vienoje pamainoje yra 7 ugniagesiai.

Reikalaujamas parametras 2024 m. pirkime	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 2000 m.	2000 m.
Rida ne didesnė kaip 25 000 km	Apie 22 000 km
Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 700 cm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 250 cm; - aukštis neturi viršyti 300 cm.	700 cm 245 cm 300 cm
Variklio galia ne mažiau kaip 200 kW; 2100 aps/min	206 kW; 2100 aps/min
Siurblio eksploatacinis darbo laikas – ne daugiau 400 val.	Iki 400 val.

Abiem atvejais pirkimus laimėjo UAB „Lustis“. Pirkimus inicijavo Zarasų rajono SPT viršininkas, kuris kartu su Ukmergės rajono SPT vadovu yra Lietuvos savivaldybių asociacijos Civilinės saugos pakomitečio priešgaisrinės saugos klausimais nariai, o UAB „Lustis“ savininkas yra Ukmergės rajono SPT vadovo artimo asmens sutuoktinis. Todėl yra regimybė, kad pirkimo sąlygos buvo pritaikytos UAB „Lustis“ turimiems gaisriniais automobiliais.

- Utenos rajono SPT gaisrinio automobilio pirkime (2024 m.)³⁷, kurią vykdė Utenos rajono savivaldybės administracija (CPO), pasiūlymą pateikęs vienintelio dalyvio pasiūlytų automobilio techninių charakteristikų visuma iš esmės identišškai atitiko techninių specifikacijų reikalavimus, pavyzdžiui:

Reikalaujamas parametras	Pasiūlytas parametras
Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1998 m.	1998 m. spalio mėn.
Rida ne didesnė kaip 25 000 km	21 308 km
Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 6 750 mm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 2 500 mm; - aukštis neturi viršyti 3 100 mm.	6 750 mm 2 500 mm 3 100 mm
Variklio galia ne daugiau kaip 120 kW	114 kW
Leidžiama maksimali automobilio masė ne daugiau 10 000 kg	9 500 kg

- Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyba naudoto gaisrinio automobilio su įranga pirkimo (2022 m.) techninėje specifikacijoje³⁸ taip pat nustatė reikalavimus ir automobilio kabinai bei automobilio masei. Pasiūlymą pateikė vienintelis tiekėjas, kuris ir buvo pripažintas pirkimo laimėtoju. Tačiau faktiškai automobilio kabinos ir masės parametrai neatitiko nustatytų reikalavimų, nors tiekėjas ir deklaravo jų atitikimą:

³⁷ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-688388>

³⁸ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-666112>

Minimali techninė specifikacija, kurią turi atitikti siūlomas gaisrinis automobilis su įranga	Tiekėjo deklaruotas parametras³⁹	TPR⁴⁰ duomenys
Kabina turi būti vientisa, su bendra erdve 6 ugniagesiams, įskaitant ir vairuotoją. Visos ugniagesių gelbėtojų sėdimos vietos turi būti įrengtos pagal važiavimo į priekį kryptį. Ugniagesių gelbėtojų išdėstymas kabinoje pagal schemą 1+1+4. Kabina turi turėti 4 duris, kurios atsidarytų ne mažesniu kaip 80 laipsnių kampu. Kabinoje turi būti įrengta: Ne mažiau 2 tvirtinimai suslėgtojo oro kvėpavimo aparatams.	6 vietos ugniagesiams, viskas pagal reikalavimus	9 sėdimos vietos
Leidžiama maksimali automobilio masė turi būti ne didesnė kaip 13 000 kg.	12 000 kg	Maksimalus leistinas svoris 13 500 Kg

Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyba nurodė, kad pirkimo techninėje specifikacijoje buvo nurodyti minimalūs reikalavimai, kuriuos turėjo atitikti siūlomas gaisrinis automobilis⁴¹. Nesutiktina su nurodytais argumentais, nes techninėje specifikacijoje nurodytas konkretus vietų skaičius, kurį turi atitikti siūlomas automobilis bei reikalavimai maksimaliai automobilio masei. Kartu su pasiūlymu tiekėjas nebuvo pateikęs jokių dokumentų, patvirtinančių minėtus reikalavimus, o perkančioji organizacija jų nepareikalavo. Todėl sprendimas dėl pirkimo laimėtojo buvo priimtas tik pagal suinteresuoto tiekėjo deklaruotus duomenis, kurie, kaip vėliau paaiškėjo, neatitiko faktinių pasiūlyto gaisrinio automobilio duomenų.

Viešųjų pirkimų tarnyba savo vertinimuose taip pat nurodo, kad visi techninės specifikacijos reikalavimai turėtų apibūdinti reikiamas automobilio funkcines charakteristikas, todėl techninėje specifikacijoje turėtų būti nustatyti tik patys būtiniausi reikalavimai automobiliams, paliekant galimybę tiekėjams siūlyti automobilius su įvairaus dydžio kuro bakais, padangų dydžiu, ir pan.

Nurodyti korupcijos rizikos veiksniai dėl rinkos tyrimų neatlikimo, techninių specifikacijų rengimo sąlygoja vieno tiekėjo pirkimų dominavimą naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose, kai pirkime realiai dalyvauja vienintelis tiekėjas – vienais atvejais pasiūlymą pateikia vienintelis tiekėjas, kitais atvejais – kiti tiekėjai pateikia pirkimo sąlygų neatitinkančius pasiūlymus, kurie yra atmetami. Apibendrinant tai, kas išdėstyta, galima teigti, kad egzistuoja rizikos, kai naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose perkančiosios organizacijos iki pirkimo vykdymo pradžios pirkimą galimai suderina su konkrečiu tiekėju: suderinama konkretaus automobilio, kurį norima įsigyti techninė specifikacija, pristatymo terminai, kainos ir pagal tai parengiama pirkimo paraiška, o jos pagrindu – ir kiti pirkimo dokumentai.

³⁹ 2022-06-08 pasiūlymas.

⁴⁰ Transporto priemonių registras.

⁴¹ 2025-05-25 raštas Nr. IS-7.

Šie korupcijos rizikos veiksniai kelia piktnaudžiavimo ir kyšininkavimo rizikas, kai pirkimo sąlygos rengiamos konkrečiam tiekėjui ir jo prekei, papirkimo rizikas, kai tiekėjai siekia paveikti ar atsidėkoti perkančiųjų organizacijų atstovams už jiems palankių sprendimų priėmimą.

Kaip rodo praktika, tie naudoti gaisriniai automobiliai, kurie neatitiko pirkimo sąlygų techninės specifikacijos reikalavimų vienuose pirkimuose, juos atitinka kituose pirkimuose ir tinka darbui kitoms SPT. Šios aplinkybės parodo ir pagrindžia galimai subjektyvų reikalavimų nustatymą naudotų gaisrinių automobilių pirkimų techninėse specifikacijose, pavyzdžiui⁴²:

Tiekėjo pasiūlymas atmestas dėl neatitikimo techniniams reikalavimams	Atmesta kaina	Su kuo vėliau sudaryta sutartis	Sudarytos sutarties kaina
Prienuų rajono savivaldybės administracija (CPO) atmetė ⁴³ tiekėjo pasiūlymą, nes jis neatitiko pirkimo dokumentų reikalavimų. Automobilis MB 1224 AF, kėbulo Nr. WDB6502821K284945.	39 777,00 Eur	VšĮ Šakių rajono SPT	38 898,00 Eur
Šiaulių rajono savivaldybės administracija (CPO) atmetė ⁴⁴ tiekėjo pasiūlymą, nes jis neatitiko pirkimo dokumentų reikalavimų. Automobilis Iveco Magirus, kėbulo Nr. WJMB1MNSM04146024.	57 777,77 Eur	Šilutės rajono SPT	54 870,00 Eur

IŠVADA. SPT inicijuojant naudotų gaisrinių automobilių pirkimus neatliekami rinkos tyrimai, techninės specifikacijos subjektyviai rengiamos galimai pagal konkrečių tiekėjų turimų automobilių technines charakteristikas, todėl pirkimai nėra konkurencingi, dominuoja vieno tiekėjo pirkimai. Esant šiems korupcijos rizikos veiksniams galimos piktnaudžiavimo, kyšininkavimo, papirkimo rizikos.

PASIŪLYMAI:

1. Savivaldybėms imtis priemonių siekiant užtikrinti, kad vykdant centralizuotus pirkimus pirkimo iniciatoriai pateiktų rinkos tyrimus, kurie būtų įvertinti, siekiant nustatyti, ar pirkimo sąlygos užtikrina pakankamą konkurenciją, nustatyti reikiamas kontrolės procedūras.

2. SPT naudotų gaisrinių automobilių inicijavimą pavesti atitinkamų ekspertinių žinių turintiems asmenims, nustatyti jų pareigą atlikti rinkos tyrimus ir įsitikinti, jog rinkoje egzistuoja

⁴² Kitais atvejais, iš pasiūlymuose pateiktos informacijos, nebuvo įmanoma identifikuoti sąlygų neatitikusių naudotų gaisrinių automobilių identifikacinių duomenų.

⁴³ Nors pirkimo pažymoje (vertinimo Nr. 2024-239) tiksliai nenurodyta, bet pagal dokumentų visumą galima numanyti, kad neatitiko vietų ugniagesiams skaičius, reikalauta 9, minėtame automobilyje buvo 8. Nors paprastai vienos SPT komandos pamainoje net nebūna tiek ugniagesių.

⁴⁴ 2023-05-03 protokole Nr. VPP-144 nurodoma, kad tiekėjas nepateikė reikiamai užpildytų dokumentų. Galimai dėl to, kad variklio galio turėjo būti ne daugiau kaip 215 kW. Atmestame pasiūlyme nurodyto automobilio galia buvo 232 kW.

daugiau kaip vienas naudotas gaisrinis automobilis, atitinkantis nustatytų pirkimo techninės specifikacijos reikalavimų visumą.

3. SPT užtikrinti, kad techninės specifikacijos reikalavimai apibūdintų reikiamas automobilio funkcines charakteristikas, o techninėje specifikacijoje būtų nustatyti tik patys būtiniausi reikalavimai automobiliams, paliekant galimybę tiekėjams siūlyti įvairių techninių charakteristikų automobilius, atitinkančius būtinas jų funkcines charakteristikas.

4. Vidaus reikalų ministerijai, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnybai bendradarbiaujant spręsti dėl priemonių, kurios padėtų skaidrinti naudotų gaisrinių automobilių pirkimus, skatintų konkurenciją, šalintų korupcijos rizikas (pavyzdžiui, patvirtinti tipines technines specifikacijas; derinti techninių specifikacijų projektus; parengti naudotų gaisrinių automobilių pirkimų gaires ir pan.).

3.2. Situacijos, kuomet su naudotu gaisriniu automobiliu perkama papildoma įranga, kurią gali pateikti ir kiti tiekėjai, neprekiaujantys naudotais gaisriniais automobiliais, riboja konkurenciją (kritinė antikorupcinė pastaba).

SPT kartu su naudotais gaisriniais automobiliais neretai perka ir papildomą įrangą, kuri iš esmės nėra susieta su perkamu gaisriniu automobiliu, ir kurią gali pateikti ir kiti tiekėjai, neprekiaujantys naudotais gaisriniais automobiliais, pavyzdžiui:

- Gesinimo putomis kilnojamą inžektorių – maišytuvą su tam pritaikytu švirkštu ir putų generatoriumi;
- nešiojamą motorinį dūmų šalinimo ventiliatorių;
- hidraulinę gelbėjimo įrangą;
- elektros generatorių;
- pneumatines kėlimo sistemas;
- kopėčias;
- kvėpavimo apsaugos priemones;
- vandens siurbį;
- kampinį šlifuoکلį ir pan.

Papildomos įrangos reikalavimas numatytas šiose naudotų gaisrinių automobilių pirkimų sąlygose, pavyzdžiui, Rokiškio rajono⁴⁵, Utenos rajono⁴⁶, Ukmergės rajono⁴⁷, Panevėžio rajono⁴⁸, Kėdainių rajono⁴⁹, Jurbarko rajono⁵⁰, Anykščių rajono⁵¹.

⁴⁵ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-655269> (pasiūlymo formos 24 p.); <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-631297> (pasiūlymo formos 24 p.).

Šiais atvejais, pirkimų inicijavimo metu būtina gerai išsiaiškinti, kokia papildoma įranga yra neatsiejamai susijusi (sukomplektuota) kartu su perkamu automobiliu (ir (ar) turi būti iš anksto su juo suderinta) ir pagal tai, rengiant pirkimo sąlygas, arba reikiamą papildomą įrangą pirkti atskiro pirkimo metu, arba skaidyti naudoto gaisrinio automobilio ir reikalingos įrangos pirkimą į dalis.

Nors Viešųjų pirkimų įstatymas numato pirkimų skaidymo į dalis pareigą tik tarptautinės vertės pirkimuose, tačiau, siekiant ir mažos vertės pirkimų konkurencingumo didinimo, siūlome tą daryti ir mažos vertės skelbiamuose pirkimuose.

IŠVADA. Dirbtinas pirkimo objekto sustambinimas riboja tiekėjų galimybes dalyvauti viešajame pirkime, o tai sumažina tiekėjų konkurenciją bei didina pasiūlymų kainas. Be to, dirbtinis pirkimo objekto apjungimas ir neskaidymas į dalis neskatina konkurencijos ir eliminuoja smulkiojo ir vidutinio verslo įmonių dalyvavimą ir yra susijęs su mažesniu dalyvių skaičiumi pirkime, kelia neteisėtų susitarimų rizikas.

PASIŪLYMAI:

1. SPT užtikrinti, kad naudotų gaisrinių automobilių pirkimų inicijavimo metu būtų aiškiai atskirtos pirkimo dalys, susijusios su naudotu gaisrinio automobiliu ir reikalinga papildoma įranga.

2. Savivaldybėms, vykdant naudotų gaisrinių automobilių centralizuotus pirkimus, skaidyti naudotų gaisrinių automobilių ir reikalingos papildomos įrangos pirkimus į dalis arba vykdyti atskirus pirkimus.

3.3. Tiekėjų pasiūlymų atitiktis kai kuriems techninių specifikacijų reikalavimams įrodinėjama nepatikimais, pačių tiekėjų, kurie suinteresuoti pirkimo procedūrų baigtimi, deklaruojamais duomenimis (kritinė antikorupcinė pastaba).

SPT įsigyjamiems gaisrų gesinimo automobiliams bei įrangai techninėse specifikacijose nustato detalius reikalavimus. Vertinant tiekėjų pasiūlymus būtina įsitikinti, ar tiekėjų siūlomi automobiliai, įranga atitinka nustatytus reikalavimus. Objektyvioms vertinimo procedūroms yra būtini detalūs, išsamūs ir objektyvūs duomenys apie siūlomų automobilių, įrangos technines charakteristikas.

⁴⁶ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-639837> (techninės specifikacijos 22 p.); <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-688388> (techninės specifikacijos 23 p.).

⁴⁷ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-648000> (techninės specifikacijos 4 p.).

⁴⁸ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-662293> (pasiūlymo formos 24 p.).

⁴⁹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-602222> (techninės specifikacijos 3.21, 3.22 p.); <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-641392> (techninės specifikacijos 3.5 p.).

⁵⁰ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-634549> (techninės specifikacijos 4 p.).

⁵¹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-629257> (techninės specifikacijos 23 p.).

Tuo tikslu perkančiosios organizacijos turi pareigą iš tiekėjų reikalauti patvirtinančių dokumentų, įrodančių, kad siūloma prekė atitinka nustatytus techninės specifikacijos reikalavimus.

Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – LAT) praktiką, tiekėjo pateikiama dokumentacija turi atitikti šiuos patikimumo kriterijus: 1) pateiktuose dokumentuose turi būti užsakovo reikalaujami duomenys apie siūlomų įrenginių ir medžiagų technines savybes; 2) tiekėjas turi nurodyti gamintoją, kaip šios informacijos šaltinį; 3) turi būti vieša galimybė patikrinti pateiktą informaciją (LAT 2012 m. balandžio 12 d. nutartis civ. byloje Nr. 3K-3-43/2012).

Pagal LAT praktiką, tiekėjų pasiūlymų atitiktis techniniams reikalavimams privalo būti pagrįsta gamintojų techniniais dokumentais ar kitais lygiaverčiais duomenimis. Viena vertus, tokiu būdu užtikrinamas gautos informacijos patikimumas ir patikrinamumas, nes perkančioji organizacija gauna informaciją iš objektyvaus ir nešališko šaltinio, paprastai nesuinteresuoto konkretaus viešojo pirkimo baigtimi. Kita vertus, užtikrinamas skaidrumo imperatyvas, įpareigojantis perkančiąją organizaciją, reikalavusią kartu su pasiūlymu pateikti, pavyzdžiui, gamintojo parengtus katalogus ir siūlomų prekių techninių charakteristikų aprašymus, laikytis savo pačios nustatytų sąlygų ir tiekėjų pasiūlymus vertinti išimtinai pagal viešojo pirkimo dokumentus (LAT 2018 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-343-690/2018).

Taip pat, dėl tiekėjo perkančiajai organizacijai pateiktinų atitiktį techniniams reikalavimams patvirtinančių duomenų, LAT yra pažymėjęs, kad paprastai tiekėjai, įrodydami, jog jų siūlomos prekės atitinka perkančiosios organizacijos paskelbtos techninės specifikacijos reikalavimus, jos prašomi (tai turi būti nurodyta pirkimo dokumentuose) pateikia arba kompetentingos institucijos oficialų dokumentą (bandymo protokolą, sertifikatą, pažymą, liudijimą ir pan.), arba gamintojo techninius dokumentus (LAT 2011 m. kovo 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-119/2011). LAT taip pat yra pripažinęs, kad tokiu atveju, kai įsitikinti, ar dalyvio pasiūlymas iš tiesų atitinka pirkimo dokumentuose įtvirtintus reikalavimus, įmanoma tik remiantis pačiu pasiūlymu, kuriame atitiktis perkančiosios organizacijos reikalavimams formaliai deklaruota paties tiekėjo, tokio dokumento vertinimas įrodančiu, t. y., patvirtinančiu atitiktį techninės specifikacijos sąlygoms, prieštarauja Viešųjų pirkimų įstatyme nurodytiems pirkimų principams (LAT 2011 m. lapkričio 24 d. nutartis civ. byloje Nr. 3K-3-458/2011).

Tokios praktikos laikosi ir Viešųjų pirkimų tarnyba atlikdama viešųjų pirkimų procedūrų vertinimus.

Todėl perkančiosios organizacijos, nenustačiusios reikalavimo tiekėjams pateikti patvirtinančius dokumentus, įrodančius, kad prekė atitinka techninės specifikacijos reikalavimus, galimai pažeidžia Viešųjų pirkimų įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą skaidrumo principą. Atitinkamai skaidrumo principas yra gali būti pažeidžiamas ir tais atvejais, kai reikalavimai

tiekėjams pateikti patvirtinančius dokumentus, įrodančius, kad prekė atitinka techninės specifikacijos reikalavimus, yra nustatomi, tačiau jie nepateikiami, patikslinti pasiūlymų nėra prašoma, o vertinant pasiūlymus remiamasi tiekėjų, t. y. pirkimo baigtimi suinteresuotų asmenų, deklaracijomis.

Vertinant SPT naudotų gaisrinių automobilių pirkimus pastebėta, kad visuose analizuotuose pirkimuose bent dalis techninėse specifikacijose nustatytų sąlygų buvo vertinama pagal tiekėjų deklaruotus duomenis. Šios KRA 1 punkte konstatuota, kad ne visi nustatyti techninių specifikacijų reikalavimai iš esmės apibūdina reikiamas automobilio funkcines charakteristikas, todėl techninėje specifikacijoje reiktų nustatyti tik pačius būtiniausius reikalavimus automobiliams. Tokiu būdu tiekėjams būtų palikta galimybė siūlyti įvairių techninių charakteristikų automobilius, atitinkančius būtinas jų funkcines charakteristikas⁵², bei pareiga pateikti techninės specifikacijos reikalavimų atitikimą patvirtinančius dokumentus tik dėl pačių būtiniausių reikalavimų.

Toliau pateikiame keletą pavyzdžių, kai iš tiekėjų nebuvo reikalauta reikiamų patvirtinančių dokumentų, įrodančių, kad siūloma prekė atitinka nustatytus techninės specifikacijos reikalavimus:

- Jonavos rajono savivaldybės administracija (CPO), pirkdama vidutinės klasės gaisrų gesinimo ir gelbėjimo automobilių (naują) pirkimo sąlygų techninėje specifikacijoje⁵³, automobilio daliai nustatė, kad (1.9 punktą) tiekėjas, pildydamas techninę specifikaciją (lentelę), privalo tiksliai ir išsamiai nurodyti konkrečius prašomus duomenis, charakteristikas, kiekius, dydžius ir pan. kartu pateikiant nuorodą į kartu su pasiūlymu pridėtą katalogą, techninius duomenų lapus, kitus lygiaverčius gamintojų dokumentus, įrodančius siūlomos prekės atitikimą techninės specifikacijos reikalavimams. Tačiau atitinkami reikalavimai dėl techninių dokumentų pateikimo (pavyzdžiui, antstato ar jo dalių gamintojų, komplektuojamos įrangos gamintojų), kurie pagrįstų tiekėjų siūlomų antstatų, komplektuojamos įrangos atitikimą reikalaujamoms techninėms charakteristikoms, nebuvo nustatyti ir buvo vertinti tik pagal tiekėjų deklaracijas.

- Pakruojo rajono SPT naudoto gaisrinio automobilio pirkimo dokumentuose⁵⁴ nenustatė reikalavimo tiekėjams techninės specifikacijos parametrus pagrįsti atitinkamais dokumentais, todėl laimėjusio tiekėjo pasiūlymo atitiktis reikalaujamoms techninėms charakteristikoms buvo vertinama tik pagal tiekėjo deklaruotus duomenis.

⁵² Jei atitinkamas automobilis yra pagamintas, tai, matyt, galima preziumuoti, kad jis atitinka esmines savo funkcines savybes ir iš esmės yra tinkamas naudoti pagal savo tiesioginę paskirtį.

⁵³ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-660798>

⁵⁴ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-615639>

- Pasvalio rajono savivaldybės administracija (CPO), vykdydama naudotų gaisrinių automobilių rajono pirkimus⁵⁵, pirkimo dokumentuose nenustatė reikalavimo tiekėjams techninės specifikacijos parametrus pagrįsti atitinkamais dokumentais. Nepaisant to, pirkimo laimėtojas pateikė automobilių techninius pasus, techninės apžiūros, ekspertizės dokumentus, nuotraukas, tačiau ne visi automobilių parametrai buvo pagrįsti pridedamais dokumentais.

- Plungės rajono SPT, pirkdama naudotą gaisrinį automobilį 2021 m.⁵⁶, techninėje specifikacijoje reikalavo kartu su pasiūlymu pateikti ne mažiau kaip 6 automobilio nuotraukas bei dokumentus, patvirtinančius automobilio aukštį, ilgį, plotį, variklio charakteristikas ir galią, degalų rūšį. 2022 m. pirkimo techninėje specifikacijoje⁵⁷ reikalavo pateikti ne mažiau kaip 6 automobilio nuotraukas bei siūlomo automobilio techninius dokumentus, jų kopijas, įrodančius apie atitikimą siūlomiems parametrams. Tačiau dalis techninėje specifikacijoje nurodytų parametrų buvo vertinami pagal tiekėjo deklaruojamus duomenis.

- Skuodo rajono SPT naudoto gaisrų gesinimo automobilio pirkimo sąlygose⁵⁸ (techninės specifikacijos pastaba) nurodyta, kad tiekėjas kartu su pasiūlymu privalo pateikti užpildytą ir pasirašytą techninę specifikaciją, taip pat kartu privalo pateikti automobilio nuotraukas ir techninio paso kopiją. Minėtas dokumentas nepatvirtino visų techninės specifikacijos reikalavimų.

- Šakių rajono savivaldybės administracija (CPO), eksploatuoto gaisrinio automobilio pirkimo sąlygose⁵⁹ (techninė specifikacija) tik prie kai kurių techninės specifikacijos reikalavimų nurodė pateikti dokumentus, patvirtinančius atitikimą nustatytiems reikalavimams (pavyzdžiui, pagaminimo metai, bendroji masė, variklio tūris, galia), dalį reikalavimų nurodė pagrįsti nuotraukomis (ridą, spalvą, specialių žibintų įrengimą, dalies reikalavimų antstatui atitikimą).

- Trakų rajono savivaldybės administracija (CPO) naudoto (arba naujo) gaisrų gesinimo automobilio pirkimo sąlygų⁶⁰ V dalyje nurodė pateikti tik automobilio techninės apžiūros dokumentą bei galiojančią transporto priemonės techninės ekspertizės pažymos kopiją, patvirtinančią duomenų atitikimą BAD SN N2 specialumo kategorijai.

- Anykščių rajono savivaldybės administracijos (CPO) naudoto, pilnai sukomplektuoto gaisrinio automobilio pirkimo sąlygų⁶¹ 6.9.10. punkte nurodoma, kad kartu su pasiūlymu tiekėjas

⁵⁵ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-661462>
<https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-678746>

⁵⁶ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2021-695604>

⁵⁷ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-671068>

⁵⁸ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2021-675479>

⁵⁹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-694256>

⁶⁰ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-621326>

⁶¹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-629257>

turi pateikti pasiūlyme nurodytos prekės techninius reikalavimus įrodančią dokumentaciją originalo, o techninėje specifikacijoje nurodytų techninių reikalavimų reikšmės – ir lietuvių kalbomis. Tuo atveju, jeigu pateiktoje gamintojo dokumentacijoje nėra visos reikalaujamos prekės charakteristikos patvirtinančios informacijos, tiekėjas privalo pateikti gamintojo (arba jo įgalioto atstovo) (tiekėjo deklaracija nėra lygiavertis dokumentas) raštiškus patvirtinimus (prekės gamintojo atitikties deklaracija/eksploatacinių savybių deklaracija) ar kitus atitiktį reikalavimams įrodančius dokumentus (informaciją), kad savivaldybės CPO galėtų įsitikinti siūlomos prekės atitiktimi nustatytiems reikalavimams. Gamintojo dokumente privalo būti atžyma, kurias techninėje specifikacijoje nurodytas techninių reikalavimų reikšmes patvirtina nurodytas parametras (pateikiamos skaitmeninės dokumentų kopijos). Tačiau laimėjusį pasiūlymą pateikęs tiekėjas minėtų dokumentų nepateikė. Pasiūlyme prie kiekvieno techninės specifikacijos punkto laimėjęs tiekėjas arba nurodė, kad reikiamas parametras atitinka, arba deklaravo siūlomo automobilio parametro reikšmę. Nors Anykščių rajono ugniagesių tarnybos sudaryta komisija faktiškai apžiūrėjo siūlomą automobilį ir nustatė, kad jis atitinka visas nurodytas technines specifikacijas ir reikalavimus⁶², tačiau tai nėra tapatu pirkimo sąlygose nurodytiems reikalavimams dėl pasiūlymo techninių parametrų pagrindimo, o atskirais atvejais tai gali būti ir subjektyvus vertinimas. Pažymėtinas ir neaiškus šios komisijos statusas ir atsakomybė, kas didina neobjektyvių sprendimų rizikas. Todėl šiuo atveju tiekėjo turėjo būti paprašyta patikslinti pasiūlymą pagal nustatytas sąlygas, o to nepadarius – pasiūlymas atmestas.

Atitinkamai ir kito tiekėjo pasiūlyme ne visų siūlomo automobilio techninių parametrų atitikimas techninėje specifikacijoje nurodytiems reikalavimams buvo pagrįstas reikalaujamais dokumentais. Todėl šiuo atveju tiekėjo taip pat turėjo būti paprašyta patikslinti pasiūlymą pagal nustatytas sąlygas, o to nepadarius – pasiūlymas atmestas.

- Ignalinos rajono savivaldybės administracija (CPO) eksploatuoto gaisrinio automobilio pirkimo sąlygose⁶³ nustatė (pasiūlymo formoje), kad jeigu techninėje specifikacijoje nenurodyta kitaip, lentelėje nurodyti duomenys (informacija) turi atitikti prekės gamintojo originalioje specifikacijoje nurodytą informaciją arba turi būti raštiškai patvirtinta gamintojo. Prekės gamintojo specifikacija pateikiama arba gamintojo patvirtinimas pateikiamas kartu su pasiūlymu. Papildomai nurodyta, kad dokumentai, patvirtinantys automobilio aukštį, plotį, ilgį, variklio charakteristikas (galią, degalų rūšį) yra transporto priemonės registracijos liudijimas. Laimėjusio tiekėjo pasiūlyme kitų techninės specifikacijos parametrų atitikimas pagrįstas ne gamintojų techniniais dokumentais ar kitais lygiaverčiais duomenimis, o tik paties tiekėjo

⁶² 2023-04-06 raštas.

⁶³ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-615585>

deklaracija. Todėl šiuo atveju tiekėjo turėjo būti paprašyta patikslinti pasiūlymą pagal nustatytas sąlygas, o to nepadarius – pasiūlymas atmestas.

- Kėdainių rajono SPT gaisrinio automobilio pirkimo sąlygų⁶⁴ pasiūlymo formoje buvo nurodyta, kad kartu su pasiūlymu turi būti pateikti aprašymai ar kiti dokumentai, patvirtinantys atitiktį techninėje specifikacijoje reikalaujamiems parametrams, tačiau vienintelis tiekėjas ir pirkimo laimėtojas kartu su pasiūlymu pateikė tik automobilio techninio paso kopiją ir 8 nuotraukas.

Kėdainių rajono savivaldybės administracijos (CPO) naudoto gaisrinio automobilio pirkimo sąlygų⁶⁵ 12.4. punkte buvo nustatyta, kad kartu su pasiūlymu turi būti pateikti dokumentai, įrodantys, kad prekė atitinka šių sąlygų 2 priedo „Techninė specifikacija“ lentelėje nustatytus techninius reikalavimus. Tačiau kartu su pasiūlymu pateiktos tik pirkimo laimėtojo įmonės registravimo pažymėjimo ir įmonės įstatų kopijos.

- Kelmės rajono priešgaisrinės saugos tarnybos naudoto vidutinės klasės gaisrinio automobilio pirkimo sąlygose⁶⁶ buvo nurodyta (techninės specifikacijos pastaba), kad atitikimai aukščiau išvardintoms sąlygoms privalo būti patvirtinti dokumentais (sertifikatais, registravimo dokumentų kopijomis, patvirtintomis tiekėjo parašais ir kt.). Laimėjusio ir vienintelio tiekėjo pasiūlymas pagrįstas tik paties tiekėjo deklaruojamais duomenimis. Nors automobilio atitikimas techniniams reikalavimams buvo viešojo pirkimo komisijos patikrintas automobilio perdavimo metu⁶⁷, tačiau tai nėra tapatus dalykas, nes jis atliekamas jau po pirkimo pardavimo sutarties sudarymo, juo labiau kai kurie techniniai parametrai apžiūros metu gali būti sunkiai ir (ar) subjektyviai įvertinami.

- Panevėžio rajono SPT gaisrinių automobilių pirkimo sąlygose⁶⁸ (pasiūlymo forma) nurodyta, kad atitikimai aukščiau išvardintoms sąlygoms privalo būti patvirtinti dokumentais (sertifikatais, registravimo dokumentų kopijomis, techninių bandymų išrašais ir kt.). Vienintelis pirkimų dalyvis ir pirkimų laimėtojas pateikė pasiūlymus be jokių priedų. Visų reikalavimų atitikimas techninei specifikacijai buvo deklaruotas tik paties tiekėjo.

- Šiaulių rajono SPT gaisrų gesinimo automobilio pirkimo sąlygų⁶⁹ pasiūlymo – techninės specifikacijos priede nurodyta, kad atitikimai aukščiau išvardintoms sąlygoms privalo

⁶⁴ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-602222>

⁶⁵ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-668673>

⁶⁶ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-644328>

⁶⁷ 2022-10-24 patikrinimo aktas.

⁶⁸ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2021-612331>
<https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-662293>

⁶⁹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-616980>

būti patvirtinti dokumentais (sertifikatais, registravimo dokumentų kopijomis, patvirtintomis tiekėjo parašais ir kt.). Tačiau ne visi tiekėjo siūlomo automobilio parametrai buvo patvirtinti dokumentais.

- Telšių rajono savivaldybės administracija (CPO) gaisrų gesinimo automobilio pirkimo sąlygų⁷⁰ 5.10.1.4 punkte numatyta pirkimo dalyvių pareiga pateikti techninius dokumentus (jų kopijas) įrodančius atitikimą siūlomiems parametrams, tačiau ne visi laimėjusio pasiūlymo parametrai pagrįsti pateiktais techniniais dokumentais.

IŠVADA. Tiek gaisrinių automobilių pirkimus vykdžiusios SPT, tiek ir savivaldybių CPO, galimai neužtikrino skaidrumo ir lygiateisiškumo principų laikymosi, nes, arba nereikalavo, kad tiekėjų pasiūlymų atitiktis techniniams reikalavimams būtų pagrįsta gamintojų techniniais dokumentais ar kitais lygiaverčiais duomenimis, arba to reikalavo nepilnai⁷¹, arba reikalavo, tačiau tiekėjams reikalaujamų dokumentų nepateikus, neprašydavo jų pateikti ir priimdavo sprendimus dėl laimėjusių pasiūlymų. Tai kelia neteisėtų susitarimų, piktnaudžiavimo ir subjektyvių sprendimų rizikas.

PASIŪLYMAS. Savivaldybėms (vykdant centralizuotus pirkimus) ir SPT, rengiant ir tvirtinant gaisrinių automobilių pirkimo sąlygas bei vykdant pirkimus, vertinant tiekėjų pasiūlymus, reikalauti, kad tiekėjų pasiūlymų atitiktis techniniams reikalavimams būtų pagrįsta gamintojų techniniais dokumentais ar kitais lygiaverčiais duomenimis.

3.4. Nustatyti atvejai dėl neproporcingai trumpų, galimai konkurenciją ribojančių pasiūlymų pateikimo, naudotų gaisrinių automobilių pristatymo terminų (kita antikorupcinė pastaba).

Naudotų specialios paskirties automobilių rinkoje egzistuoja praktika, kai tuo užsiimantys ūkio subjektai naudotus gaisrinius automobilius įsigyja aukcionuose ar tiesiogiai, o vėliau parduoda. Tiekėjas per trumpą laiką pateikti pasiūlymą, o taip pat, per trumpą laiką pristatyti automobilį, gali tik tuo atveju, jeigu yra iš anksto suderinęs įsigijimą iš Europos Sąjungos šalių ir jų pristatymo sąlygas į Lietuvą (automobilis atitinka komplektaciją, yra tvarkingas, techninių parametru atitiktis pagrįsta gamintojo dokumentacija, automobiliui atlikta techninė apžiūra ir kt.).

Pažymėtina, kad rinkoje naudotų specialios paskirties gaisrinių automobilių nėra daug⁷².

⁷⁰ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-640356>

⁷¹ Pavyzdžiui, reikalavo, kad tik dalis techninių reikalavimų būtų pagrįsta gamintojų techniniais dokumentais ar kitais lygiaverčiais duomenimis.

⁷² Pavyzdžiui, Lietuvos automobilių skelbimų portale autoplius.lt (žiūrėta 2024-11-18) buvo 4 skelbimai apie parduodamus gaisrinius automobilius (iš jų 1 – gaisrinis bokštėlis).

Manytina, kad pasiūlymo pateikimui (surasti, nupirkti / rezervuoti reikiamų techninių specifikacijų specialios paskirties naudotą gaisrinį automobilį), jei apie pirkimą sužinoma tik iš oficialaus skelbimo, objektyviai nepakanka nepilnų 5 darbo dienų.

Nors Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas⁷³ nustato minimalų 3 darbo dienų pasiūlymų pateikimo terminą nuo skelbimo paskelbimo CVP IS dienos, tačiau konkretus terminas turėtų būti parenkamas ne formaliai atitinkantis teisės aktų reikalavimus, o atsižvelgiant į pirkimo objekto specifiką, rinkos aplinkybes, viešųjų pirkimų principus ir kitus reikalavimus.

Naudoto automobilio pateikimui nuo sutarties pasirašymo dienos turėtų būti nustatytas objektyvus terminas, užtikrinantis tiekėjų konkurenciją (pvz., 30 kalendorinių dienų⁷⁴).

Priešingu atveju, mūsų vertinimu, nėra užtikrinami Viešųjų pirkimų įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas proporcingumo principas bei 3 dalies draudimas dirbtinai mažinti konkurenciją. Tuo pačiu, neproporcingai trumpų terminų nustatymas galimai indikuoja galimus išankstinius perkančiųjų organizacijų ir tiekėjų susitarimus. Pavyzdžiui:

- Trakų rajono savivaldybės administracija (CPO), 2023 m. naudoto (arba naujo) gaisrų gesinimo automobilio pirkimo sąlygų⁷⁵ (pirkimas vykdytas prieš tai neįvykus 3 skelbtiems pirkimams), kurios buvo patvirtintos 2023 m. rugpjūčio 22 d. viešųjų pirkimų komisijos protokolu Nr. V2-31 CPO, 1.9 punkte nustatė 10 d. d. automobilio pristatymo terminą po sutarties pasirašymo (taip pat buvo nurodyta, kad sutarties pratęsimas nenumatomas, prekė skubiai reikalinga). Atsižvelgiant į tai, kad tai buvo skelbiamas pirkimas, į pirkimo objekto specifiką toks prekės pristatymo terminas galimai apribojo konkurenciją, galimai pažeidė skaidrumo ir proporcingumo principus.

Taip pat, pirkimo sąlygų 1.10 punkte, techninės specifikacijos 5 punkte buvo reikalavimas tiekėjams sudaryti galimybę apžiūrėti automobilį per 3 d. d. po prašymo / pranešimo pateikimo CVP IS priemonėmis (iki sutarties pasirašymo). Tokia sąlyga galimai riboja tiekėjų konkurenciją, nes tiekėjas iki pirkimo sutarties pasirašymo, ar po jos pasirašymo dar gali neturėti parduodamos prekės (automobilio) (sutartyje numatomas prekės pateikimo / pristatymo terminas).

- Pakruojo rajono SPT naudoto gaisrinio automobilio pirkimo⁷⁶ sąlygose (pirkimo sąlygų 42 punktas) pasiūlymų pateikimui nustatė nepilnų 5 darbo dienų terminą, įskaitant skelbimo

⁷³ Prieiga internete: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/a5a0b8525d0611e7a53b83ca0142260e/asr>

⁷⁴ Viešųjų pirkimų tarnyba, vertindama naudotų autobusų pirkimą, nustatė, kad reikalavimu per 14 dienų nuo sutarties įsigaliojimo dienos pristatyti 2 autobusus, buvo dirbtinai sumažinta tiekėjų konkurencija, buvo pažeistas Viešųjų pirkimų įstatymo 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas proporcingumo principas. Prieiga internete: https://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/prieziura/2020/PrS_Jurbarko_AP_537353_Autobusai_Vertinimas_202105.docx

⁷⁵ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-621326>

⁷⁶ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-615639>

paskelbimo dieną. Atsižvelgiant į anksčiau paminėtas aplinkybes, šis terminas, tikėtina, buvo neproporcingai trumpas. Galimai dėl pirkimo objekto su tiekėjais jau buvo sutarta iš anksto, nes 2 pasiūlymai buvo pateikti jau kitą dieną po skelbimo. Pagal Pirkimo sąlygų 19 punktą gaisrinis automobilis turėjo būti pristatytas perkančiajai organizacijai ir paruoštas eksploatacijai per ne trumpesnę kaip 14 darbo dienų terminą skaičiuojant nuo pirkimo sutarties įsigaliojimo dienos.

- Panevėžio rajono SPT pasiūlymų pateikimui nustatė nepilnas 6 d. d., įskaitant skelbimo paskelbimo dieną⁷⁷. Atsižvelgiant į tai, kad buvo perkami 2 naudoti gaisriniai automobiliai, pirkimas neskaidytas į dalis, toks trumpas terminas nebuvo proporcingas ir galimai susijęs su tuo, kad dėl pirkimo buvo iš anksto sutarta su tiekėju.

- Pasiūlymams pateikti nepilnos 5 d. d., įskaitant skelbimo paskelbimo dieną, nustatytos naudotų gaisrų gesinimo automobilių pirkimus vykdant Prienų rajono savivaldybės administracijai (CPO)⁷⁸, Skuodo rajono SPT⁷⁹, Šiaulių rajono SPT⁸⁰, Tauragės rajono savivaldybės administracijai (CPO)⁸¹, Telšių rajono savivaldybės administracijai (CPO)⁸² ir kt.

Tauragės rajono savivaldybės administracija⁸³ pateikė savo pastebėjimą, kad pasiūlymų pateikimo terminai atitiko nustatytus teisės aktuose. Kaip išdėstyta šiame skirsnyje, mūsų nuomone, pasiūlymo pateikimui, šiais atvejais, objektyviai nepakanka nepilnų 5 darbo dienų.

IŠVADA. Nustatant specifinių pirkimų (naudoti gaisriniai automobiliai) pasiūlymų pateikimo, automobilių pristatymo terminus būtina atsižvelgti į pirkimo objekto specifiką, rinkos aplinkybes, viešųjų pirkimų principus ir kitus reikalavimus. Neproporcingai trumpi terminai neužtikrina Viešųjų pirkimų įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto proporcingumo principo bei dirbtinai mažina konkurenciją, kelia neteisėtų susitarimų riziką.

PASIŪLYMAS. Savivaldybėms (vykdant centralizuotus pirkimus) ir SPT, nustatant pasiūlymų pateikimo, automobilių pristatymo terminus atsižvelgti į pirkimo objekto specifiką, rinkos aplinkybes, viešųjų pirkimų principus ir kitus reikalavimus.

3.5. Nesinaudojama eksperto instituto viešuosiuose pirkimuose galimybėmis (kita antikorupcinė pastaba).

Viešųjų pirkimų įstatymo 19 straipsnio 2 dalis numato galimybę vykdant viešuosius pirkimus pasitelkti ekspertus – dalyko žinovus konsultuoti klausimu, kuriam reikia specialių žinių

⁷⁷ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2021-612331>

⁷⁸ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-610899>

⁷⁹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2021-675479>

⁸⁰ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-616980>

⁸¹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-641341>

⁸² Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-640356>

⁸³ 2025-04-30 raštas Nr. 19-1864.

ar vertinimo. Šiuo atveju – įvertinti pasiūlytų naudotų gaisrinių automobilių atitikimą techninėje specifikacijoje nustatytiems reikalavimams. Ekspertams, kuriais gali būti tiek perkančiosios organizacijos, tiek SPT atstovai, tiek ir kiti asmenys, Viešųjų pirkimų įstatymas numato konfidencialumo, nešališkumo, interesų konfliktų prevencijos reikalavimus bei atsakomybę už atliktus veiksmus bei sprendimus.

Nagrinėtų pirkimų atvejais gaisrinių automobilių atitikimą techninėje specifikacijoje nustatytiems reikalavimams vertina pirkimo organizatoriai, viešųjų pirkimų komisijos.

Kartais tam yra pasitelkiami kiti subjektai, pavyzdžiui:

- Anykščių rajono savivaldybės administracija (CPO), naudoto, pilnai sukomplektuoto gaisrinio automobilio pirkimo⁸⁴ metu, iki sprendimo dėl laimėjusio pasiūlymo priėmimo, raštu⁸⁵ pavedė Anykščių rajono SPT nuvykti pas tiekėją ir iki sutarties pasirašymo apžiūrėti siūlomą automobilį bei papildomą įrangą, taip pat įvertinti jų atitiktį keliamiems reikalavimams. Anykščių rajono SPT viršininkas sudarė komisiją įsigyjamo automobilio apžiūrai ir įvertinimui⁸⁶, kuri 2023 m. balandžio 5 d. tiekėjo patalpose apžiūrėjo siūlomą automobilį ir nustatė, kad siūlomas automobilis bei papildoma įranga atitinka visas nurodytas technines specifikacijas ir reikalavimus⁸⁷.

- Trakų rajono savivaldybės administracija (CPO), vadovaudamasi pirkimo sąlygomis⁸⁸, iki sprendimo dėl laimėjusio pasiūlymo priėmimo, pavedė⁸⁹ Trakų rajono SPT (Trakų rajono priešgaisrinei gelbėjimo įstaigai) atlikti tiekėjo siūlomo naudoto gaisrinio automobilio apžiūrą, išbandymą. Apžiūros metu⁹⁰ buvo padaryta išvada, kad siūlomas automobilis atitinka techninėje specifikacijoje iškeltiems reikalavimams⁹¹.

SPT atliekamos perkamų gaisrinių automobilių apžiūros negalima laikyti eksperto veikla, nes automobilių vertinimas atliekamas ne pagal reikalaujamus ir tiekėjo pateiktus dokumentus, automobilius vertinantys asmenys neprivalo deklaruoti privačių interesų, o tai kelia subjektyvumo ir šališkumo rizikas.

Pažymėtina, kad pagal Viešųjų pirkimų įstatymą, kaip ir nurodyta šios analizės 6 dalyje, pateiktų pasiūlymų atitikimas techninės specifikacijos reikalavimams turi būti atliekamas vadovaujantis tiekėjo pateiktais dokumentais. Šį veiksma atlieka pirkimą vykdančio subjektas (viešųjų pirkimų komisija arba pirkimo organizatorius). Kadangi šis vertinimas reikalauja specifinių

⁸⁴ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-629257>

⁸⁵ 2023-04-04 Nr. 1-SD-929.

⁸⁶ 2023-03-30 Nr. VK-5.

⁸⁷ 2023-04-06 raštas.

⁸⁸ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-621326>

⁸⁹ 2023-09-05 el. p.

⁹⁰ Kurioje dalyvavo Trakų rajono priešgaisrinės gelbėjimo įstaigos vadovas ir 2 darbuotojai.

⁹¹ 2023-09-06 apžiūros išvada.

žinių, techninių dokumentų išmanymo, į šį procesą siūlytina įtraukti ekspertus Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Tai gali būti perkančiosios organizacijos, kitų perkančiųjų organizacijų darbuotojai, esant poreikiui – ir samdomi išorės ekspertai.

Manytume, būtų teigiama praktika pirkimo sąlygose taip pat numatyti tiekėjo, kurio pasiūlymas gali būti pripažintas laimėjusiu, siūlomo automobilio apžiūrą, išbandymą bei reikiamas teisinės nuostatas dėl tokios apžiūros bei išbandymo rezultatų ir galimų pasekmių.

Tokie veiksmai atitiktų Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas, užtikrintų atliekamų procedūrų skaidrumą ir objektyvumą.

IŠVADA. Savivaldybių administracijos (CPO) ir SPT, vykdydamos gaisrinių automobilių pirkimus, nesinaudoja ekspertų pagalba Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

PASIŪLYMAS. Savivaldybėms (vykdant centralizuotus pirkimus) ir SPT, vykdant gaisrinių automobilių pirkimus, naudotis ekspertų pagalba Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka.

3.6. Tiekėjams galimai suteikiama neviešinama informacija dėl maksimalių pirkimo kainų (kita antikorupcinė pastaba).

Pagal Viešųjų pirkimų įstatymą ir teismų praktiką, perkančioji organizacija neprivalo pirkimo dokumentuose nurodyti planuojamos maksimalios pirkimo (pirkimo dalies) kainos⁹². Pirkimui skirtos lėšų sumos atskleidimas vieno tiekėjo pirkimų atvejais gali paskatinti pardavėjus orientuotis į maksimalią galimą kainą, tai reikštų pirkėjui nenaudingą, perkančiajai organizacijai - neracionalų lėšų panaudojimą sumokant gal net didesnę nei rinkos kainą.

⁹² „<...> perkančioji organizacija turi nustatyti aiškius pasiūlymų vertinimo kriterijus ir juos vienodai taikyti visiems pasiūlymus pateikusiems subjektams, tačiau skaidrumo principo laikymasis *per se* nesuponuoja būtinybės pirkimo dokumentuose atskleisti pirkimui skiriamą lėšų sumą. Viešųjų pirkimų įstatyme (toliau – VPĮ) nenustatyta reikalavimo perkančiajai organizacijai atskleisti pirkimo dokumentuose pirkimui skiriamą lėšų sumą, arba, kitaip tariant, kokia didžiausia kaina perkančiajai organizacijai yra priimtina. Tai natūralu, nes nėra vien tik tokios praktikos ir rinkoje su kitais pirkėjais. Vienais atvejais pirkėjui tai gali būti naudinga, kitais atvejais – priešingai, tai gali paskatinti pardavėjus orientuotis į maksimalią galimą kainą, tai reikštų pirkėjui nenaudingą, perkančiajai organizacijai - neracionalų lėšų panaudojimą sumokant gal net didesnę nei rinkos kainą. Tiekėjas, dalyvaudamas viešajame pirkime su savo prekėmis ar paslaugomis, yra ir atitinkamos rinkos dalyvis, taigi, net ir nežinodamas, kokią kainą yra pasirengusi mokėti perkančioji organizacija, jis turi žinoti savo konkurencines galimybes varžytynėse su kitais atitinkamos rinkos dalyviais – su juo konkuruojančiais pirkime tiekėjais. Tiekėjo, kurio pasiūlymas atmetamas tuo pagrindu, kad jo pasiūlyta kaina yra per didelė ir perkančiajai organizacijai nepriimtina (VPĮ 39 straipsnio 2 dalies 3 punktas), teisės užtikrinamos ne privalomu pirkimui skiriamos lėšų sumos atskleidimu pirkimo dokumentuose, bet jos nustatymu planuojant pirkimą ir perkančiajai organizacijai pagrindžiant tiekėjo pasiūlymo atmetimą VPĮ 39 straipsnio 2 dalies 3 punkto pagrindu. Planuodama viešąjį pirkimą perkančioji organizacija iš anksto numato jam panaudoti skiriamą lėšų sumą. Kai ši suma neatkleidžiama pirkimo dokumentuose, o perkančioji organizacija atmeta tiekėjo pasiūlymą remdamasi VPĮ 39 straipsnio 2 dalies 3 punktu, kilus ginčui, ji privalo įrodyti, kad kaina yra per didelė ir jai nepriimtina (Civilinio proceso kodekso 178 straipsnis). VPĮ 39 straipsnio 2 dalies 3 punkto prasme per didelė, perkančiajai organizacijai nepriimtina kaina *inter alia* gali būti laikoma tokia pasiūlymo kaina, kuri yra didesnė, nei perkančiosios organizacijos suplanuota pirkimui skirtina lėšų suma.“
2012-04-11 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo sprendimas byloje Nr. 3K-3-158/2012.

Tačiau tais atvejais, kai perkant gaisrinius automobilius viešuose pirkimo dokumentuose nebuvo nurodytos maksimalios pirkimo kainos, laimėję tiekėjai pateikė maksimalioms pirkimo kainoms lygius ar nežymiai mažesnės vertės pasiūlymus. Iš pateiktų pavyzdžių darytina išvada, kad laimėjusius pasiūlymus pateikę tiekėjai galimai žino maksimalias pirkimo kainas, kai jos nebuvo nurodytos viešuose pirkimo dokumentuose, pavyzdžiui:

- Prienų rajono savivaldybės administracijos (CPO) pirkimas⁹³, nustatyta maksimali pirkimo vertė 37000,59 Eur su PVM⁹⁴, laimėjusio vienintelio tiekėjo pasiūlymo kaina - 36 998,07 Eur su PVM, arba 2,52 Eur mažiau nei nustatyta maksimali pirkimo vertė.

- Prienų rajono savivaldybės administracijos (CPO) pirkimas⁹⁵, nustatyta maksimali pirkimo vertė 40 000,00 Eur su PVM⁹⁶, laimėjusio tiekėjo pasiūlymo kaina – 40 000,00 Eur su PVM, t. y. lygi nustatytai maksimaliai pirkimo vertei (kiti pigesni pasiūlymai buvo atmesti dėl neatitikimo nustatytiems reikalavimams (neatitiko pagaminimo metų, sėdimų vietų skaičiaus)).

- VšĮ Šakių rajono SPT pirkimas⁹⁷, nustatyta maksimali pirkimo vertė 33 000,00 Eur su PVM⁹⁸, laimėjusio tiekėjo pasiūlymo kaina – 32 999,12 Eur su PVM, arba 0,88 Eur mažiau nei nustatyta maksimali pirkimo vertė (kiti pasiūlymai neatitiko nustatytų reikalavimų / viršijo nustatytą pirkimo vertę.

- VšĮ Šakių rajono SPT pirkimas⁹⁹, nustatyta maksimali pirkimo vertė 30 000,00 Eur su PVM¹⁰⁰, pasiūlymus pateikė 3 dalyviai, kurie pateikė atitinkamai 29 999,53, 29 999,99 ir 30 000,00 Eur vertės pasiūlymus.

- Šiaulių rajono SPT pirkimas¹⁰¹, nustatyta maksimali pirkimo vertė 55 000,00 Eur su PVM¹⁰², laimėjusio tiekėjo pasiūlymo kaina – 55 000,00 Eur su PVM, t. y. lygi nustatytai maksimaliai pirkimo vertei (kitas pigesnis pasiūlymas neatitiko nustatytiems reikalavimams, tiekėjas paprašytas nepatiksline pateiktos informacijos).

- Tauragės rajono savivaldybės administracijos (CPO) pirkimas¹⁰³, nustatyta maksimali pirkimo vertė 74 000,00 Eur su PVM¹⁰⁴, laimėjusio vienintelio tiekėjo pasiūlymo kaina – 73 996,34 Eur su PVM, arba 3,66 Eur mažiau nei nustatyta maksimali pirkimo vertė. Tauragės rajono

⁹³ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-610899>

⁹⁴ 2023-02-24 Pirkimo inicijavimo paraiška, registro Nr. 2023-MVP-PRSPT-5.

⁹⁵ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-659193>

⁹⁶ 2024-03-08 Pirkimo inicijavimo paraiška, registro Nr. 2024-MVP-PRSPT-10.

⁹⁷ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-633315>

⁹⁸ 2022-03-02 Pirkimo paraiška.

⁹⁹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-695012>

¹⁰⁰ 2023-05-20 Pirkimo paraiška.

¹⁰¹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-616980>

¹⁰² 2022-05-10 gaisrų gesinimo automobilių pirkimo komisijos posėdžio protokolas Nr. 1.

¹⁰³ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-641341>

¹⁰⁴ 2023-06-20 pirkimo paraiška Nr. SD-7.

savivaldybės administracija¹⁰⁵ pateikė savo pastebėjimą, kad Tauragės rajono SPT buvo paskelbusi *planuojamo* pirkimo vertę. Sutinkame su šiuo pastebėjimu, tačiau abejotina, ar tiekėjas be papildomos informacijos galėjo nuspėti, kad Tauragės rajono SPT paskelbta *planuojama* pirkimo vertė bus tapati prieš pirkimą nustatyta *maksimaliai* pirkimo vertei.

- Utenos rajono savivaldybės administracijos (CPO) pirkimas¹⁰⁶, nustatyta maksimali pirkimo vertė 51 000,00 Eur su PVM¹⁰⁷, laimėjusio vienintelio tiekėjo pasiūlymo kaina – 49 890,00 Eur su PVM, arba 1 110,00 Eur mažiau nei nustatyta maksimali pirkimo vertė.

- Alytaus rajono SPT (Priešgaisrinės apsaugos tarnybos) pirkimas¹⁰⁸, nustatyta maksimali pirkimo vertė 51 000,00 Eur su PVM¹⁰⁹, laimėjusio vienintelio tiekėjo pasiūlymo kaina – 49 890,00 Eur su PVM, arba 1 110,00 Eur mažiau nei nustatyta maksimali pirkimo vertė.

Situacijose, kai pirkimuose dalyvaujantis tiekėjas (-ai) galimai žino maksimalią pirkimui skirtų lėšų sumą, kuri yra neskelbiama, arba maksimali pirkimui skirtų lėšų suma galimai nustatoma tai iš anksto suderinus su atitinkamu tiekėju, yra korupcijos rizika, nes reikiamos prekės gali būti įsigyjamoms brangiau nei įprastinė kaina, kurią mokėtų kiekvienas racionalus fizinis ar juridinis asmuo.

IŠVADA. Galimai neužtikrinamas skaidrumas atliekant gaisrinių automobilių pirkimus, nes yra atvejų, kai tiekėjai galimai žino maksimalią pirkimui skirtų lėšų sumą, kuri yra neskelbiama. Tokia darbo praktika sudaro (gali sudaryti) tiesiogines sąlygas korupcijai – kelia neteisėtų susitarimų riziką.

PASIŪLYMAS. Savivaldybėms (vykdant centralizuotus pirkimus) ir SPT imtis priemonių, kad pirkimų dalyviams nebūtų atskleidžiamos maksimalios pirkimui skirtų lėšų sumos, kai jos nėra nurodomos viešai.

3.7. Rokiškio rajono SPT vadovo sandoriai su UAB „Berauta“, laiminčia Rokiškio rajono SPT viešuosius pirkimus, kelia piktnaudžiavimo, neteisėtų susitarimų rizikas dėl palankių sąlygų sudarymo tiekėjui UAB „Berauta“ laimėti naudotų gaisrinių automobilių, naudoto keleivinio mikroautobuso pirkimus (kritinė antikorupcinė pastaba).

STT Analitinės antikorupcinės žvalgybos valdyba atliko analitinės žvalgybos patikrinimą¹¹⁰, kurio metu, analizuojant SPT ir jų 2021-2024 m. viešųjų pirkimų laimėtojų galimus

¹⁰⁵ 2025-04-30 raštas Nr. 19-1864.

¹⁰⁶ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-688388>

¹⁰⁷ 2024-06-26 pirkimo paraiška Nr. PU-1/2024.

¹⁰⁸ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-648413>

¹⁰⁹ 2024-06-26 pirkimo paraiška Nr. PU-1/2024.

¹¹⁰ 2024-09-05 Nr. L-01-7696.

tarpusavio ryšius, nustatė, kad Rokiškio rajono SPT vadovo artimas asmuo dirba UAB „Berauta“. Ši įmonė 2021-2024 m. laimėjo 30 viešųjų pirkimų iš 10 SPT už 799 833,00 Eur (iš Rokiškio rajono SPT – 11 viešųjų pirkimų už 201 084,00 Eur).

Pagal Juridinių asmenų registro informaciją Rokiškio rajono SPT vadovo artimas asmuo yra UAB „Berauta“ darbuotojas, neatliekantis jokių funkcijų UAB „Berauta“ dalyvaujant Rokiškio rajono SPT pirkimuose. Rokiškio rajono SPT vadovas taip pat tiesiogiai nedalyvavo Rokiškio rajono SPT pirkimuose, formaliai nebuvo pirkimo iniciatorius, nebuvo ir pirkimus vykdžiusių komisijų nariu¹¹¹.

Rokiškio rajono SPT vadovo privačių interesų deklaracijos viešojoje versijoje¹¹² (pateikimo data: 2021 m. rugsėjo 30 d.), ryšys dėl artimo asmens darbo UAB „Berauta“ nenurodomas. Taip pat nenurodomos vėliau atsiradusios aplinkybės 2022, 2023 m. sudarius naudotų transporto priemonių pirkimo sandorius su UAB „Berauta“.

Centrinio viešųjų pirkimų portalo duomenimis Rokiškio rajono SPT su UAB „Berauta“ nuo 2021 iki 2024 m. sudarė 5 sutartis, kurių vertė daugiau nei 5 000 Eur (iš viso už 193 400 Eur) ir 7 sutartis, kurių vertė iki 5 000 Eur (iš viso už 8 010,70 Eur).

Analizės metu vertinome sutarčių, kurių vertė viršija 5 000 Eur, sudarymą:

Sutarties unikalus ID	Sutarties numeras	Sutarties objektas	Pirkimo nr.	Tiekėjas (-ai)	Vertė	Sudarymo data
2007013370	BER 24-007	Gaisrų gesinimo automobilis Rokiškio rajono savivaldybės priešgaisrinei tarnybai	720979	UAB "Berauta"	50000	2024.05.16
2006677365	23-039	Keleivinis mikroautobusas Rokiškio rajono savivaldybės priešgaisrinei tarnybai	701892	UAB "Berauta"	20000	2023.12.20
2006104998	23-014	Gaisrų gesinimo automobilis	649400	UAB "Berauta"	50000	2023.03.08
2005277544	22-022	Gaisrų gesinimo automobilio pirkimas	588270	UAB "Berauta"	36500	2022.03.09
2005001409	21-056	Gaisrinio automobilio pirkimas	561275	UAB "Berauta"	36900	2021.09.01

2021 m. naudoto gaisrų gesinimo automobilio pirkimas

2021 m. rugpjūčio 4 d. protokolu Nr. 1 Rokiškio rajono SPT viešojo pirkimo komisija nusprendė vykdyti mažos vertės pirkimą įsigyjant gaisrų gesinimo automobilį (iki 37 000 Eur vertės). Posėdžio metu patvirtinama komisijos pirmininko¹¹³ pasiūlyta ir pristatyta automobilio techninė specifikacija. Komisijos pirmininkas posėdžio metu patvirtino, kad techninė specifikacija nediskriminuoja tiekėjų ir neriboja konkurencijos.

Skelbimas apie pirkimą paskelbtas 2021 m. rugpjūčio 23 d.¹¹⁴, pasiūlymų teikimui skirtos tik nepilnos 4 d., neįskaitant skelbimo paskelbimo dienos, t. y. iki 2021 m. rugpjūčio 27 d. 14.00 val. Toks trumpas pasiūlymų pateikimo terminas leidžia daryti išvadą, kad norėdamas pateikti pasiūlymą, tiekėjas jau turi turėti reikiamą automobilį. Priešingu atveju abejotina, ar tai objektyviai

¹¹¹ 2023, 2024 m. perkant transporto priemones per Rokiškio rajono savivaldybės CPO, derino pirkimų paraiškas su techninėmis specifikacijomis.

¹¹² Prieiga internete: <https://pinreg.vtek.lt/app/pid-perziura/443853> Žiūrėta 2025-03-06.

¹¹³ Rokiškio rajono SPT vyr. specialisto.

¹¹⁴ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-683750>

pagrįstas terminas, per kurį tiekėjas užsienyje ar Lietuvoje gali surasti, rezervuoti ar nupirkti reikiamą specialios paskirties automobilį ir pateikti pasiūlymą pirkimui.

Pirkime dalyvauja vienintelis tiekėjas UAB „Berauta“ (2021 m. rugpjūčio 26 d. pasiūlymas). Nors maksimali pirkimo vertė viešuose pirkimo dokumentuose nenurodoma, tačiau UAB „Berauta“ pasiūlo 100 Eur mažiau, nei nustatyta maksimali pirkimo vertė – 36 900 Eur (maksimali vertė – 37 000 Eur).

Pasiūlymo lentelėje prie techninės specifikacijos reikalavimų tiekėjas nurodo, kad jo siūlomas automobilis „atitinka“ visus nustatytus reikalavimus, kai kuriais atvejais nurodo reikiamus parametrus, tačiau vertinant visumą, darytina išvada, kad galimai techninė specifikacija buvo parengta pagal UAB „Berauta“ pasiūlyto gaisrų gesinimo automobilio STEYR 12S23/K34/4X4 technines charakteristikas, pavyzdžiui, gana idealiai atitinka tokių specifinių reikalavimų kaip pagaminimo metai, variklio galia, vietų skaičius, maksimalus leistinas svoris ir kitų, derinys:

Eil. Nr.	Charakteristikų pavadinimas	Reikalavimai	Tiekėjo siūloma reikšmė (Taip arba Ne, arba tiksliai reikšmė)
2.	Kėbulo tipas	Ne daugiau kaip 3 sėdimų vietų kartu su vairuotoju kabina, vandens cisterna ir siurbliu gaisro gesinimui ir skyriais gaisrinei gelbėjimo įrangai ir medžiagoms vežti.	Taip
4.	Automobilio pagaminimas (pirmoji registracija)	Automobilis naujas arba, eksploatuotas. Jeigu automobilis eksploatuotas, tai pirmoji registracija ne anksčiau kaip 1997 m. Rida ne daugiau kaip 25000 km	1997-12-15
7.	Kuro tipas	Dyzelinas. Degalų bako talpa- ne mažiau 120 l, bet ne daugiau 140 l.	Taip
8.	Variklio galingumas	160-170 KW prie 2300 – 2400 aps/min.	170 kW
12.	Bendroji parengto eksploatuoti automobilio masė	11 500-12 000 kg	11 920 kg
17.	Vandens siurblys	<...> Darbo trukmė ne daugiau 500 moto/h	495 moto/h

Atsižvelgiant į tai, kad nustatytas pakankamai trumpas pasiūlymų pateikimo terminas, tiekėjo pasiūlyta kaina buvo 100 Eur mažesnė nei viešai neskelbta maksimali, techninės specifikacijos reikalavimų visuma buvo galimai parengta pagal UAB „Berauta“ pasiūlyto gaisrų gesinimo automobilio STEYR 12S23/K34/4X4 technines charakteristikas, darytina išvada, kad pirkimas ir jo sąlygos iš esmės buvo pritaikytos UAB „Berauta“, jai taip pat galimai atskleista neviešinta informacija apie maksimalią pirkimo vertę.

2022 m. naudoto gaisrų gesinimo automobilio pirkimas

2022 m. vasario 25 d. protokolu Nr. 1 Rokiškio rajono SPT viešojo pirkimo komisija nusprendė vykdyti mažos vertės pirkimą įsigyjant gaisrų gesinimo automobilį (iki 36 651 Eur

vertės). Posėdžio metu patvirtinta komisijos pirmininko pasiūlyta ir pristatyta automobilio techninė specifikacija. Komisijos pirmininkas posėdžio metu patvirtino, kad techninė specifikacija nediskriminuoja tiekėjų ir neriboja konkurencijos.

Skelbimas apie pirkimą paskelbtas 2022 m. vasario 28 d.¹¹⁵, pasiūlymų teikimui skirtos tik nepilnos 4 d., neįskaitant skelbimo paskelbimo dienos, t. y. iki 2022 m. kovo 4 d. 12.00 val. Toks trumpas pasiūlymų pateikimo terminas leidžia padaryti išvadą, kad norėdamas pateikti pasiūlymą, tiekėjas jau turi turėti reikiamą automobilį. Kaip jau minėta anksčiau, abejotina, ar tai objektyviai pagrįstas terminas.

Pirkime dalyvauja vienintelis tiekėjas UAB „Berauta“ (2022 m. kovo 3 d. pasiūlymas). Pasiūlymo lentelėje prie techninės specifikacijos reikalavimų tiekėjas nurodo, kad jo siūlomas automobilis „atitinka“ visus nustatytus reikalavimus, kai kuriais atvejais nurodo reikiamus parametrus, tačiau vertinant visumą, darytina išvada, kad galimai techninė specifikacija buvo parengta pagal UAB „Berauta“ pasiūlyto gaisrų gesinimo automobilio IVECO FF135 E 22W technines charakteristikas, pavyzdžiui, gana idealiai atitinka tokių specifinių reikalavimų kaip pagaminimo metai, variklio galia, vietų skaičius, maksimalus leistinas svoris, ir kitų, derinys:

Eil. Nr.	Charakteristikų pavadinimas	Reikalavimai	Tiekėjo siūloma reikšmė (Taip arba Ne, arba tiksli reikšmė)
2.	Kėbulo tipas	Ne mažiau kaip 6 sėdimų vietų kartu su vairuotoju kabina, vandens cisterna ir siurbliu gaisro gesinimui ir skyriais gaisrinei gelbėjimo įrangai ir medžiagoms vežti.	Taip
4.	Automobilio pagaminimas (pirmoji registracija)	Automobilis naujas arba, eksploatuotas. Jeigu automobilis eksploatuotas, tai pirmoji registracija ne anksčiau kaip 1994 m. Rida ne daugiau kaip 25000 km	1994-03-25
7.	Kuro tipas	Dyzelinas. Degalų bako talpa - ne mažiau 120 l, bet ne daugiau 140 l.	Taip
8.	Variklio galingumas	160-170 KW prie 2700 aps/min.	160 kW
12	Bendroji parengto eksploatuoti automobilio masė	12000-13500 kg	13 500 kg

Nors maksimali pirkimo vertė viešuose dokumentuose nenurodoma, tačiau UAB „Berauta“ pasiūlo 151 Eur mažiau, nei nustatyta maksimali pirkimo vertė – 36 500 Eur (maksimali vertė – 36 651 Eur).

2022 m. kovo 7 d. protokolu Nr. 2 UAB „Berauta“ pasiūlymas pripažįstamas laimėjusiu.

¹¹⁵ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-683750>

2022 m. kovo 9 d. sudaroma pirkimo pardavimo sutartis Nr. 22-022.

2022 m. kovo 10 d. aktu automobilis perduodamas Rokiškio rajono SPT (įregistruojamas 2022 m. kovo 16 d., valst. Nr. LTZ564).

Atsižvelgiant į tai, kad nustatytas pakankamai trumpas pasiūlymų pateikimo terminas, tiekėjo pasiūlyta kaina buvo 151 Eur mažesnė nei viešai neskelbta maksimali, techninės specifikacijos reikalavimų visuma buvo parengta pagal UAB „Berauta“ pasiūlyto gaisrų gesinimo automobilio IVECO FF135 E 22W technines charakteristikas, darytina išvada, kad pirkimas ir jo sąlygos iš esmės buvo pritaikytos UAB „Berauta“, jai taip pat galimai atskleista neviešinta informacija apie maksimalią pirkimo vertę.

Kiek vėliau, 2022 m. birželio 2 d. UAB „Berauta“ gauna savininko deklaravimo kodą įvežamam naudotam hibridiniam 2017 m. automobiliui VW Passat. Minėtas automobilis perduodamas Rokiškio rajono SPT vadovui ir jo vardu registruojamas 2022 m. liepos 26 d. UAB „Berauta“ deklaruoja automobilį įsigijusi už 11 406 Eur, o Rokiškio rajono SPT vadovas jį įsigijęs už 11 800 Eur (TPSAIS¹¹⁶ nurodoma, kad sumokėta grynais pinigais).

Tačiau vadovaujantis žinyno „Autotransporto kainos Lietuvoje“¹¹⁷, 2022 m. liepos mėnesio kainomis, Aprobavimo komisijos aprobuotomis ir leistomis naudoti Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2022 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1BE-471 „Dėl žinyno kainų taikymo“, tokio automobilio rinkos kaina be PVM buvo 17 266,12 Eur arba 20 892 Eur su PVM.

Situacijos, kuomet pirkimas galimai palankiai vykdomas konkrečiam asmeniui, o po to perkančiosios organizacijos vadovas galimai per pus pigiau įsigyja automobilį iš pirkimą laimėjusio tiekėjo, o sandorio nėra deklaravęs privačių interesų deklaracijoje, kelia ne tik piktnaudžiavimo, bet ir neteisėtų susitarimų ir kyšininkavimo rizikas.

2023 m. naudoto gaisrų gesinimo automobilio pirkimas

Rokiškio rajono SPT vyr. specialistas 2023 m. vasario 2 d. inicijavo gaisrų gesinimo automobilio skirtą gesinimo medžiagoms, įrangai ir personalui vežti pirkimą (pirkimo Nr. 1707, Registro Nr. 2023-INIC-RRSPT-1). Paraišką bei techninę specifikaciją suderino ir Rokiškio rajono SPT viršininkas.

Pirkimą vykdė Rokiškio rajono savivaldybės CPO. Viešųjų pirkimų komisiją sudarė Rokiškio rajono savivaldybės administracijos darbuotojai¹¹⁸.

¹¹⁶ Transporto priemonių savininkų apskaitos informacinė sistema.

¹¹⁷ Prieiga internete: <https://www.emprekis.lt/index.php>

¹¹⁸ 2023-01-03 įsakymas Nr. AV-2.

Pirkimas paskelbtas 2023 m. vasario 14 d.¹¹⁹, pasiūlymų pateikimo terminas – iki 2023 m. vasario 21 d. 10.15 val.

Pirkimo inicijavimo pažymoje nurodoma maksimali pirkimo vertė su PVM – 50 000 Eur. Pažymėtina, kad viešuose pirkimo dokumentuose ši suma nenurodoma. Ši suma taip pat užfiksuota 2023 m. vasario 7 d. viešųjų pirkimų komisijos posėdžio protokole Nr. VPK-16.

Pasiūlymą pateikė vienintelis tiekėjas UAB „Berauta“ (2023 m. vasario 15 d. pasiūlymas), pasiūlymo vertė – 50 000 Eur, atitinka viešai neskelbtą maksimalią pirkimo vertę.

Pasiūlymo lentelėje prie techninės specifikacijos reikalavimų tiekėjas nurodo, kad jo siūlomas automobilis „atitinka“ visus nustatytus reikalavimus, kai kuriais atvejais nurodo reikiamus parametrus, tačiau vertinant visumą, darytina išvada, kad galimai techninė specifikacija buvo parengta pagal UAB „Berauta“ pasiūlyto gaisrų gesinimo automobilio MB 917 AF technines charakteristikas, pavyzdžiui, gana idealiai atitinka tokių specifinių reikalavimų kaip pagaminimo metai, variklio galia, vietų skaičius, rida, vandens siurblio darbo trukmė, ir kitų, derinys:

Eil. Nr.	Charakteristikų pavadinimas	Reikalavimai	Tiekėjo siūloma reikšmė (Taip arba Ne, arba tiksli reikšmė)
2.	Kėbulo tipas	Ne daugiau kaip 3 sėdimų vietų kartu su vairuotoju skyriumi, vandens cisterna ir siurbliu gaisro gesinimui ir skyriais gaisrinei gelbėjimo įrangai ir medžiagoms vežti.	3 sėdimos vietos
4.	Automobilio pagaminimas (pirmoji registracija)	Automobilis eksploatuotas ir pirmoji registracija ne anksčiau kaip 1997-01-01. Rida ne daugiau kaip 20 000 km.	1997-03-14 19 700 km
7.	Kuro tipas	Dyzelinas. Degalų bako talpa - ne mažiau 100 l.	Taip
8.	Variklio galingumas	Ne daugiau 130 kW.	125 kW
12	Bendroji parengto eksploatuoti automobilio masė	Ne didesnė kaip 9 000 kg	9 800 kg
17.	Vandens siurblys	<...>. Siurblio darbo trukmė - ne daugiau 200 val.	180 val.

Pasiūlytas automobilis neatitiko techninės specifikacijos 12 punkto „Bendroji parengto eksploatuoti automobilio masė“, nes bendroji parengto eksploatuoti automobilio masė buvo 800 kg didesnė nei nustatyta galima maksimali.

Nepaisant to, priimamas sprendimas dėl pirkimo laimėtojo UAB „Berauta“ ir sudaroma pirkimo sutartis (2023 m. kovo 8 d. Nr. 23-014) bei perdavimo – priėmimo aktas, automobilis užregistruojamas transporto priemonių registre (valst. Nr. MNL581).

Atsižvelgiant į tai, kad tiekėjo pasiūlyta kaina atitiko viešai neskelbtą maksimalią, techninės specifikacijos reikalavimų visuma buvo parengta pagal UAB „Berauta“ pasiūlyto gaisrų

¹¹⁹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-655269>

gesinimo automobilio MB 917 AF technines charakteristikas, darytina išvada, kad pirkimas ir jo sąlygos iš esmės galimai buvo pritaikytos UAB „Berauta“, jai taip pat galimai atskleista neviešinta informacija apie maksimalią pirkimo vertę.

Kiek vėliau, 2023 m. gegužės 12 d. UAB „Berauta“ gauna savininko deklaravimo kodą įvežamam naudotam 2011 m. keturračiui KYMCO MXU. Minėta transporto priemonė parduodama Rokiškio rajono SPT vadovui ir jo vardu registruojama 2023 m. birželio 29 d. UAB „Berauta“ deklaruoja transporto priemonę įsigijusi už 3 250 Eur, o Rokiškio rajono SPT vadovas ją įsigijęs už 3 400 Eur (mokėta grynais pinigais).

Situacijos, kuomet pirkimas galimai palankiai vykdomas konkrečiam asmeniui, o po to perkančiosios organizacijos vadovas įsigyja naudotą keturratį iš pirkimą laimėjusio tiekėjo, o sandorio nėra deklaravęs privačių interesų deklaracijoje, kelia ne tik piktnaudžiavimo, bet ir neteisėtų susitarimų ir kyšininkavimo rizikas.

2023 m. keleivinio mikroautobuso pirkimas

Rokiškio rajono SPT vyr. specialistas 2023 m. gruodžio 6 d. inicijavo naudoto keleivinio mikroautobuso pirkimą (pirkimo Nr. 5152, Registro Nr. 2023-INIC-RRSPT-39). Paraišką bei techninę specifikaciją suderino ir Rokiškio rajono SPT viršininkas.

Pirkimą vykdė Rokiškio rajono savivaldybės CPO. Viešųjų pirkimų komisiją sudarė Rokiškio rajono savivaldybės administracijos darbuotojai¹²⁰.

Pirkimas paskelbtas 2023 m. gruodžio 12 d.¹²¹, pasiūlymų pateikimo terminas – iki 2023 m. gruodžio 19 d. 09.45 val.

Pirkimo inicijavimo pažymyje nurodoma maksimali pirkimo vertė su PVM – 20 000 Eur. Ši suma taip pat užfiksuota 2023 m. gruodžio 12 d. viešųjų pirkimų komisijos posėdžio protokole Nr. VPK-124. Maksimali pirkimo kaina buvo paskelbta planuojamų viešųjų pirkimų informacijoje.

Pagal pirkimo sąlygų 10 punktą tiekėjas turi pristatyti prekę Rokiškio rajono savivaldybės priešgaisrinei tarnybai per 10 dienų nuo sutarties įsigaliojimo dienos. Turi būti suteikiama galimybė apžiūrėti ir įvertinti prekės atitikimą reikalavimams Lietuvos Respublikos teritorijoje per 7 kalendorines dienas po pasiūlymų pateikimo termino. Tokie terminai leidžia įtarti galimai buvusius išankstinius susitarimus su būsimu tiekėju, siekimą eliminuoti daugiau tiekėjų.

Nepaisant to, pasiūlymus pateikia 2 tiekėjai: UAB „RIDVIJA“ (30 794,50 Eur) ir UAB „Berauta“ (20 000 Eur). UAB „RIDVIJA“ pasiūlymas atmetamas, nes pasiūlyta per didelė, perkančiajai organizacijai nepriimtina kaina. UAB „Berauta“ pasiūlymas pripažįstamas laimėjusiu.

¹²⁰ 2023-01-03 įsakymas Nr. AV-2.

¹²¹ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2023-667804>

Techninės specifikacijos reikalavimų visuma buvo galimai priderinta prie konkretaus automobilio VW Multivan, kurį turėjo ir tiekėjas UAB „Berauta“:

Eil. Nr.	Charakteristikų pavadinimas	Reikalavimai	Tiekėjo siūloma reikšmė (Taip arba Ne, arba tiksliai reikšmė)
2.	Kėbulo tipas	Ne mažiau kaip 7 sėdimų vietų kartu su vairuotoju keleivinis mikroautobusas. Automobilio keleivių skyrius privalo turėti 2 duris keleivių išlaipinimui kairėje ir dešinėje pusėje. Keleivių skyriuje privalomas transformuojamas staliukas dokumentacijos pildymui. Keleivių skyriaus sėdynės turi būti stumdomos į priekį ir atgal, leidžiančios padidinti bagažo skyriaus tūrį didesnių gabaritų bagažo talpinimui.	Visi kriterijai atitinka
3.	Automobilio garantija	Ne mažiau 6 mėn. varikliui, transmisijai, agregatams ir detalėms arba 1 000 km ridai.	Taip
4.	Automobilio pagaminimas (pirmoji registracija)	Automobilis eksploatuotas ir pirmoji registracija ne anksčiau kaip 2013-01-01. Rida ne daugiau kaip 250 000 km.	2013-04-05 233 200 km
5.	Registracija	Automobilis turi turėti visus dokumentus, reikalingus įregistruoti VĮ „Regitra“.	Taip
6.	Spalva	-	Balta
7.	Kuro tipas	Dyzelinas.	Taip
8.	Variklio galingumas	Ne mažiau 130 kW.	132 kW
9.	Minimalūs aplinkos apsaugos kriterijai	Transporto priemonė turi atitikti EURO 5 reikalavimus.	Euro 5
10.	Pavarų dėžės tipas	Automatinė.	Automatinė
11.	Važiuklė	Visų varančiųjų ratų formulė (4x4). Pakaba spyruoklių tipo. Padangų nusidėvėjimas – ne daugiau kaip 20 %. Padangos visiems sezonams M+S.	Visi kriterijai atitinka
12.	Leidžiama maksimali masė	Ne didesnė kaip 3 100 kg.	3 080 kg
13.	Automobilio valdymo ir saugumo sistemos	Stabdžių antiblokavimo sistema (ABS), traukos kontrolės sistema (ESP), dinaminis posūkių apšvietimas, rūko žibintai, pagalbinė parkavimo sistema su galine vaizdo kamera, priekinių žibintų apiplovimo sistema, laisvų rankų įranga, kritulių jutiklis, šildomi veidrodėliai, atstumo jutiklių sistema, autopilotas, autonominis šildytuvas, priekabos prikabinimo įrenginys.	Visi kriterijai atitinka
14.	Automobilio komplektacija	Automobilis privalo būti taip sukomplektuotas, kad jį būtų galima be papildomų priemonių eksploatuoti Lietuvos Respublikoje. Kartu su	Visi kriterijai atitinka

	automobiliu turi būti pateikiamas teisės aktais nustatytus reikalavimus atitinkantis gesintuvas, pirmosios pagalbos rinkinys, avarinio sustojimo ženklas.	
--	---	--

2023 m. gruodžio 20 d. sudaroma pirkimo pardavimo sutartis Nr. 23-039.

2023 m. gruodžio 27 d. automobilis įregistruojamas transporto priemonių registre Rokiškio rajono SPT nuosavybe (valst. Nr. LGZ938).

Atsižvelgiant į tai, kad tiekėjo pasiūlyta kaina atitiko maksimalią, techninės specifikacijos reikalavimų visuma buvo parengta pagal UAB „Berauta“ pasiūlyto automobilio VW Multivan technines charakteristikas, darytina išvada, kad pirkimas ir jo sąlygos iš esmės buvo pritaikytos UAB „Berauta“ turimam keleiviniam mikroautobusui.

2023 m. liepos 21 d. UAB „Berauta“ gauna savininko deklaravimo kodą įvežamam naudotam 2017 m. automobiliui VW Passat. Minėtas automobilis parduodamas Rokiškio rajono SPT vadovui ir jo vardu registruojamas 2023 m. gruodžio 19 d. UAB „Berauta“ deklaruoja automobilį įsigijusi už 8 156 Eur, o Rokiškio rajono SPT vadovas jį įsigijęs už 9 000 Eur.

Tačiau vadovaujantis žinyno „Autotransporto kainos Lietuvoje“, 2023 m. gruodžio mėnesio kainomis, Aprobavimo komisijos aprobuotomis ir leistomis naudoti Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos generalinio direktoriaus 2023 m. lapkričio 28 d. įsakymu Nr. 1BE-860 „Dėl žinyno kainų taikymo“, tokio automobilio rinkos kaina be PVM buvo 15 803 Eur arba 19 120 Eur su PVM.

Situacijos, kuomet pirkimas galimai palankiai vykdomas konkrečiam asmeniui, o po to perkančiosios organizacijos vadovas galimai per pus pigiau įsigyja automobilį iš pirkimą laimėjusio tiekėjo, o sandorio nėra deklaravęs privačių interesų deklaracijoje, kelia ne tik piktnaudžiavimo, bet ir neteisėtų susitarimų ir kyšininkavimo rizikas.

2024 m. naudoto gaisrų gesinimo automobilio pirkimas

Rokiškio rajono SPT vyr. specialistas 2024 m. balandžio 23 d. inicijavo gaisrų gesinimo automobilio pirkimą (pirkimo Nr. 6844, Registro Nr. 2024-INIC-RRSPT-21). Paraišką bei techninę specifikaciją suderino ir Rokiškio rajono SPT viršininkas.

Pirkimą vykdo Rokiškio rajono savivaldybės CPO. Viešųjų pirkimų komisiją sudarė Rokiškio rajono savivaldybės administracijos darbuotojai¹²².

Pirkimas paskelbtas 2024 m. gegužės 7 d.¹²³, pasiūlymų pateikimo terminas – iki 2024 m. gegužės 14 d. 9.30 val.

¹²² 2023-01-03 įsakymas Nr. AV-2.

¹²³ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2024-631297>

Pirkimo inicijavimo pažymoje nurodoma maksimali pirkimo vertė su PVM – 50 000 Eur. Pažymėtina, kad viešuose pirkimo dokumentuose ši suma nenurodoma.

Pasiūlymą pateikia vienintelis tiekėjas UAB „Berauta“ (2024 m. gegužės 9 d. pasiūlymas), pasiūlymo vertė – 50 000 Eur, atitinka viešai neskelbtą maksimalią pirkimo vertę.

Pasiūlymo lentelėje prie techninės specifikacijos reikalavimų tiekėjas nurodo, kad jo siūlomas automobilis „atitinka“ visus nustatytus reikalavimus, kai kuriais atvejais nurodo reikiamus parametrus, tačiau vertinant visumą, darytina išvada, kad galimai techninė specifikacija buvo parengta pagal UAB „Berauta“ pasiūlyto gaisrų gesinimo automobilio MB 917 AF technines charakteristikas, pavyzdžiui, gana idealiai atitinka tokių specifinių reikalavimų kaip pagaminimo metai, variklio galia, vietų skaičius, rida, vandens siurblio darbo trukmė, ir kitų, derinys:

Eil. Nr.	Charakteristikų pavadinimas	Reikalavimai	Tiekėjo siūloma reikšmė (Taip arba Ne, arba tiksliai reikšmė)
2.	Kėbulo tipas	Ne daugiau kaip 3 sėdimų vietų kartu su vairuotoju skyriumi, vandens cisterna ir siurbliu gaisro gesinimui ir skyriais gaisrinei gelbėjimo įrangai ir medžiagoms vežti.	3 sėdimos vietos
4.	Automobilio pagaminimas (pirmoji registracija)	Automobilis eksploatuotas ir pirmoji registracija ne anksčiau kaip 1993. Rida ne daugiau kaip 25 000 km	1993-11-10 24 150 km
7.	Kuro tipas	Dyzelinas. Degalų bako talpa - daugiau 120 l	80 l
8.	Variklio galingumas	Ne daugiau 120 - 130 kW	121 kW
12	Bendroji parengto eksploatuoti automobilio masė	Ne didesnė kaip 9 500 kg	9 500 kg
17.	Vandens siurblys	<...> Siurblio darbo trukmė - ne daugiau 300 val.	276 val.

Atsižvelgiant į tai, kad tiekėjo pasiūlyta kaina atitiko viešai neskelbtą maksimalią, techninės specifikacijos reikalavimų visuma galimai buvo parengta pagal UAB „Berauta“ pasiūlyto gaisrų gesinimo automobilio MB 917 AF technines charakteristikas, darytina išvada, kad pirkimas ir jo sąlygos iš esmės galimai buvo pritaikytos UAB „Berauta“, jai taip pat galimai atskleista neviešinta informacija apie maksimalią pirkimo vertę.

Rokiškio rajono SPT viršininkas viešai nurodo¹²⁴, kad asmenines transporto priemonės iš UAB „Berauta“ įsigijo su defektais, todėl ir jų kaina negalėjo būti lygi rinkos kainai. Šiuo atveju pateikti nurodytos sandorių vertės ir vidutinių rinkos kainų palyginimai. Pažymėtina, kad korupcijos

¹²⁴ Prieiga internete:

https://rokiskiosirena.lt/naujiena/aktualijos/isankstine-dovana-sv-florijono-dienos-proga-r-sunklodas-nusalintas-nuo-tarnybos-nustacius-korupcinio-pobudzio-rizikas-papildyta?page=3&per-page=5#google_vignette

rizikas kelia nurodyti faktai dėl asmeninių sandorių sudarymo su viešuosius pirkimus pastoviai laiminčia įmone, kuriai galimai sudaromos palankios sąlygos laimėti pirkimus. Tokių sandorių nauda perkančiosios organizacijos vadovui gali būti tiek finansinė, tiek ir nemateriali, dėl kurios gali pasireikšti palankumas konkrečiam tiekėjui vykdant viešuosius pirkimus. Korupcijos rizikos analizės išvadoje paminėtais atvejais Rokiškio rajono SPT galimas palankumas tiekėjui UAB „Berauta“ pasireiškė nustatant techninių specifikacijų reikalavimus.

IŠVADA. Vertinti Rokiškio rajono SPT transporto priemonių pirkimai buvo galimai organizuojami sudarant palankias sąlygas tiekėjui UAB „Berauta“: galimai teikiant papildomą informaciją apie pirkimams skirtas lėšas, parengiant palankias technines specifikacijas. Rokiškio rajono SPT vadovas iš UAB „Berauta“ įsigijo 3 naudotas transporto priemones, 2 iš jų, pagal turimus duomenis, pigiau nei rinkos kaina, o šių sandorių nedeklaravo, o tai kelia interesų konfliktų rizikas ar jų regimybę. Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai: galimai palankių sąlygų sudarymas konkrečiam tiekėjui laimėti viešuosius pirkimus, Rokiškio rajono SPT vadovo sandoriai su šiuo tiekėju ir jų neatskleidimas kelia ne tik piktnaudžiavimo, bet ir neteisėtų susitarimų rizikas.

PASIŪLYMAS:

Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio 2 dalies 7 punktu, Rokiškio rajono savivaldybės merui siūlome teisės aktų nustatyta tvarka įvertinti nurodytas aplinkybes dėl Rokiškio rajono SPT veiklos vykdant naudotų automobilių pirkimus iš tiekėjo, kurį su Rokiškio rajono SPT vadovu sieja asmeniniai Rokiškio rajono SPT vadovui palankūs sandoriai, kurie nebuvo deklaruoti, nebuvo nusišalinta derinant pirkimų inicijavimo paraiškas, bei spręsti dėl Rokiškio rajono SPT vadovo atsakomybės ir galimybės toliau eiti Rokiškio rajono SPT vadovo pareigas.

3.8. Ukmergės rajono SPT vadovo ryšiai su tiekėjais kelia piktnaudžiavimo, neteisėtų susitarimų rizikas dėl palankių sąlygų sudarymo atskiriems tiekėjams laimėti naudotų gaisrinių automobilių pirkimus (kritinė antikorupcinė pastaba).

STT Analitinės antikorupcinės žvalgybos valdyba minėto patikrinimo metu nustatė, kad Ukmergės rajono SPT vadovo artimi asmenys valdo 100 proc. UAB „Lustis“ akcijų, taip pat dirba joje. Ši įmonė 2021-2024 m. laimėjo 43 viešuosius pirkimus iš 12 SPT už 614 212,84 Eur¹²⁵.

Ukmergės rajono SPT vadovo artimas asmuo, dirbantis Priešgaisrinės saugos ir gelbėjimo departamente, savo viešojoje privačių interesų deklaracijoje nurodo, kad jis taip pat dirba projektu vadovu – koordinatoriumi UAB „Lustis“.

¹²⁵ Iš Ukmergės rajono SPT – 3 mažos vertės viešieji pirkimai už 5 433,90 Eur. Šių pirkimų nevertinome.

Tačiau viešojo Ukmergės rajono SPT vadovo privačių interesų deklaracijoje (pateikta 2023 m. gegužės 31 d.) nenurodyti jo ryšiai su UAB „Lustis“, kurią valdo ir kurioje dirba jam artimi asmenys.

Nors UAB „Lustis“ savarankiškai nedalyvavo Ukmergės rajono SPT naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose, tačiau, įvertinus papildomą informaciją, darytina išvada, kad UAB „Lustis“ / Ukmergės rajono SPT vadovo artimi asmenys faktiškai dalyvavo Ukmergės rajono SPT naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose per kitus juridinius asmenis, pastariesiems nedeklaruojant subtiekiimo teisinių santykių, o tai sukėlė interesų konfliktų rizikas.

2021 m. naudoto gaisrų gesinimo automobilio pirkimas

2021 m. lapkričio 3 d. paraiška pirkimo iniciatorius, Ukmergės rajono SPT skyrininkas inicijavo naudoto gaisrų gesinimo automobilio pirkimą (paraiškos Nr. 21 VPD-92).

2021 m. lapkričio 10 d. 9.30 val. vyko Ukmergės rajono SPT viešojo pirkimo komisijos¹²⁶ posėdis (protokolo Nr. VPD-99), kuriame komisijos pirmininkas Ukmergės rajono SPT vadovas informavo, kad pirkimui yra skirta 30 000 Eur su PVM bei pristatė pirkimo dokumentų projektą, kurį sudaro pirkimo sąlygos, techninė specifikacija, pasiūlymo forma ir sutarties projektas. Visiems pasiūlymams buvo pritarta vienbalsiai.

Tą pačią dieną CVPP buvo paskelbtas pirkimas¹²⁷. Viešose pirkimo sąlygose (patvirtintose Ukmergės rajono SPT vadovo) maksimali pirkimo vertė nenurodoma.

Gauti 2 pasiūlymai. UAB „Šilumos pulsas“, kurio vertė 34 485,00 Eur (2021 m. lapkričio 16 d.) ir MB „Detektus“, kurio vertė 29 947,50 Eur (2021 m. lapkričio 15 d.).

UAB „Šilumos pulsas“ pasiūlymas buvo atmestas dėl per didelės kainos (2021 m. lapkričio 17 d. protokolas Nr. 3/VPD-109). Manytina, kad šio tiekėjo pateiktas pasiūlymas taip pat neatitiko pirkimo objekto techninės specifikacijos 12 punkto, nes pasiūlyto automobilio variklio darbinis tūris 15078 cm³, o buvo reikalaujama ne didesnio kaip 6 000 cm³.

MB „Detektus“ pasiūlymas atitiko pirkimo objekto techninės specifikacijos reikalavimus, tačiau galimai šie reikalavimai buvo parengti MB „Detektus“ pasiūlyto automobilio MB 1120AF techninius parametrus, pavyzdžiui:

Eil. Nr.	Perkančiosios organizacijos nustatyti techniniai reikalavimai	Faktiniai ir deklaruojami siūlomo naudoto gaisrų gesinimo automobilio su įranga duomenys
----------	---	--

¹²⁶ Ne visi nariai deklaravę viešojo pirkimo komisijos nario pareigas.

¹²⁷ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2021-663893>

1. Bendrieji reikalavimai:		
1	Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1990 m. Automobilis turi būti Lietuvoje registruotas kaip gaisrinis automobilis pagal pateikimo metu nustatytą kelių transporto priemonių registravimo tvarką. (Registracija turi atlikti pardavėjas pirkėjo vardu).	1990-02-21
2	Automobilio masė (automobilio masę sudaro: nuosava automobilio masė, kėbulo masė, sumontuotos įrangos masė, vežamo krovinio masė) turi būti ne didesnė kaip 12 000 kg (automobilis turi būti N2 kategorijos) . Pagal LST EN 1846 automobilis turi būti priskiriamas vidutinei masės klasei.	12 000 kg
3	Automobilio rida neturi viršyti 25.000 km.	24 500 km
9	Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 7100 mm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 2500 mm; - aukštis neturi viršyti 3100 mm.	7 100 mm 2 500 mm 3 100 mm
11	Maksimalus greitis ne mažesnis kaip 90 km/val.	90 km/val
12	Variklis turi būti dyzelinis ne mažesnio kaip 150 kW galingumo, tūris ne daugiau 6 000 kub. cm.	150 kW 5917 cm ³

Taip pat, MB „Detektus“ galimai žinojo neviešinamą maksimalią pirkimo kainą, nes pateikė tik 52,5 Eur mažesnės vertės pasiūlymą nei buvo nustatyta maksimali pirkimo vertė.

2021 m. lapkričio 17 d. protokolu Nr. 3/VPD-109 priimamas sprendimas dėl laimėjusio pasiūlymo – MB „Detektus“, už sprendimą balsuoja visi komisijos nariai įskaitant ir jos pirmininką Ukmergės rajono SPT vadovą.

Vadovaujantis TPSAIS informacija, MB „Detektus“ pasiūlytą automobilį MB 1120AF 2021 m. lapkričio 5 d. deklaravo iš Vokietijos įsigijusi UAB „Lustis“ už 17 000 Eur, vėliau, 2021 m. gruodžio 3 d. MB „Detektus“ deklaruoja jį įsigijusi iš UAB „Lustis“ už 29 221,5 Eur. Tą pačią dieną jis užregistruojamas Ukmergės rajono SPT vardu.

Pagal deklaruotus duomenis, MB „Detektus“ iš šio viešojo pirkimo uždirbo 726 Eur, UAB „Lustis“ – 12 221,5 Eur. Taip pat pažymėtina, kad MB „Detektus“, CVPP duomenimis, nėra sudariusi sutarčių kitų SPT naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose.

Iš išdėstytų aplinkybių yra pagrindo manyti, kad Ukmergės rajono SPT vadovas, dalyvaudamas rengiant ir tvirtinant pirkimo sąlygas, techninę specifikaciją, priimdamas sprendimus pirkimo metu, galimai siekė, kad pirkimą laimėtų MB „Detektus“, o iš to finansinę naudą gautų UAB „Lustis“. Situacijos, kuomet pirkimas galimai palankiai vykdomas konkrečiam asmeniui, o iš

esmės visą pirkimo finansinę naudą gauna perkančiosios organizacijos vadovo artimi asmenys, kelia ne tik piktnaudžiavimo, bet ir neteisėtų susitarimų ir kyšininkavimo rizikas¹²⁸.

2023 m. naudoto gaisrų gesinimo automobilio pirkimas

2023 m. rugsėjo 12 d. pirkimą inicijavo Ukmergės rajono SPT skyrininkas (paraiškos Nr. VPD23-09), paraišką patvirtino Ukmergės rajono SPT vadovas. Pirkimą organizavo savivaldybės CPO.

2013 m. rugsėjo 21 d. Ukmergės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. 13-1338 buvo sudaryta naudoto ugniagesių automobilio viešojo pirkimo komisija, kurios nariu buvo paskirtas save delegavęs¹²⁹ Ukmergės rajono SPT vadovas.

2023 m. rugsėjo 27 d. Ukmergės rajono savivaldybės administracijos viešojo pirkimo komisijos posėdžio (protokolo Nr. 1) metu buvo nustatyta maksimali pirkimo vertė – 60 000 Eur su PVM. Komisijos narys, Ukmergės rajono SPT vadovas pristatė technines specifikacijas, kurioms pritarta vienbalsiai.

2023 m. rugsėjo 28 d. CVP IS paskelbtas pirkimas¹³⁰. Maksimali pirkimo vertė nurodyta viešuose pirkimo dokumentuose.

Gauti 2 pasiūlymai. UAB „Ready1“, kurio vertė 43 000 Eur (2023 m. spalio 4 d.) ir MB „Detektus“, kurio vertė 57 475 Eur (2023 m. spalio 4 d.).

Tačiau konkurencija galimai buvo imituojama, nes UAB „Ready1“ siūlomas gaisrinis automobilis IVECO, pateikiant pasiūlymą, buvo registruotas (2023 m. spalio 27 d.) Ukmergės rajono SPT vadovo artimo asmens vardu. MB „Detektus“ siūlomas automobilis Mercedes Benz pateikiant pasiūlymą (2023 m. rugpjūčio 23 d.) buvo registruotas UAB „Lustis“, susijusios su Ukmergės rajono SPT vadovo artimais asmenimis, vardu.

MB „Detektus“ pasiūlymas atmetamas (2023 m. spalio 9 d. protokolas Nr. 2), nes pasiūlytas automobilis neatitinka techninės specifikacijos reikalavimų. UAB „Ready1“ pasiūlymas pripažįstamas pirkimo laimėtoju (2023 m. spalio 11 d. protokolas Nr. 3).

Vadovaujantis TPSAIS informacija, UAB „Ready1“ pasiūlytą automobilį IVECO 2023 m. spalio 27 d. deklaruoja iš Vokietijos įsigijęs Ukmergės rajono SPT vadovo artimas asmuo už 23 500 Eur, vėliau, 2023 m. lapkričio 25 d. UAB „Ready1“ deklaruoja jį įsigijusi iš Ukmergės rajono SPT vadovo artimo asmens už 41 000 Eur. 2023 m. lapkričio 29 d. jis užregistruojamas Ukmergės rajono SPT vardu.

¹²⁸ UAB „Lustis“, kurios darbuotojas, akcininko artimas asmuo yra PAGD pareigūnas, tikėtina, siekė dalyvauti ir laimėti pirkime, žinojo neviešinamą maksimalią pirkimo vertę, tačiau, siekdama, kad nebūtų pastebėtas interesų konfliktas, pasiūlymą galimai teikė per MB „Detektus“ ir iš esmės gavo visą šio sandorio finansinę naudą.

¹²⁹ Ukmergės rajono SPT 2023-09-12 įgaliojimas Nr. SD-51.

¹³⁰ Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2021-663893>

Pagal deklaruotus duomenis, UAB „Ready1“ iš šio sandorio uždirbo 2 000 Eur, Ukmergės rajono SPT vadovo artimas asmuo – 17 500 Eur. Taip pat pažymėtina, kad UAB „Ready1“, CVPP duomenimis, nėra sudariusi sutarčių kitų SPT naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose.

UAB „Ready1“ pasiūlymas atitiko pirkimo objekto techninės specifikacijos reikalavimus, tačiau galimai šie reikalavimai buvo parengti UAB „Ready1“ pasiūlyto automobilio IVECO techninius parametrus, pavyzdžiui:

Eil. Nr.	Perkančiosios organizacijos nustatyti techniniai reikalavimai	Faktiniai ir deklaruojami siūlomo naudoto gaisrų gesinimo automobilio su įranga duomenys
1. Bendrieji reikalavimai:		
1	Automobilio pagaminimo metai ne senesni kaip 1994 m.	1994-12-05
2	Automobilio masė (automobilio masę sudaro: nuosava automobilio masė, kėbulo masė, sumontuotos įrangos masė, vežamo krovinio masė) turi būti ne didesnė kaip 16 000 kg (automobilis turi būti N2 kategorijos). Pagal LST EN 1846 automobilis turi būti priskiriamas vidutinei masės klasei.	14 200 kg
3	Automobilio rida neturi viršyti 35.000 km.	33 000 km
9	Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 7500 mm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 2500 mm; - aukštis neturi viršyti 3300 mm.	7 500 mm 2 500 mm 3 300 mm
11	Maksimalus greitis ne mažesnis kaip 90 km/val.	90 km/val.
12	Variklis turi būti dyzelinis ne mažesnio kaip 150 kW galingumo	160 kW

Iš išdėstytų aplinkybių yra pagrindo manyti, kad Ukmergės rajono SPT vadovas, dalyvaudamas rengiant pirkimo sąlygas, techninę specifikaciją, priimdamas sprendimus pirkimo metu, galimai žinojo ir siekė, kad pirkimą laimėtų UAB „Ready1“, o iš to finansinę naudą gautų jam artimas asmuo. Situacijos, kuomet pirkimas galimai palankiai vykdomas konkrečiam asmeniui, o iš esmės visą pirkimo finansinę naudą gauna perkančiosios organizacijos vadovo artimi asmenys, kelia ne tik piktnaudžiavimo, bet ir neteisėtų susitarimų ir kyšininkavimo rizikas.

2022 m. naudoto gaisrų gesinimo automobilio pirkimas

2022 m. birželio 2 d. paraiška pirkimo iniciatorius, Ukmergės rajono SPT skyrininkas inicijavo naudoto gaisrų gesinimo automobilio pirkimą. Paraišką patvirtino Ukmergės rajono SPT vadovas.

2022 m. birželio 6 d. 9.30 val. Ukmergės rajono SPT viešojo pirkimo komisijos posėdyje¹³¹ (protokolo Nr. VPD-1) komisijos pirmininkas Ukmergės rajono SPT vadovas informavo, kad pirkimui yra skirta 50 000 Eur su PVM bei pristatė pirkimo dokumentų projektą,

¹³¹ Ne visi komisijos nariai buvo deklaravę viešojo pirkimo komisijos nario pareigas.

kurį sudarė pirkimo sąlygos, techninė specifikacija, pasiūlymo forma ir sutarties projektas. Visiems pasiūlymams pritarta vienbalsiai.

Tą pačią dieną CVPP paskelbtas pirkimas¹³². Viešose pirkimo sąlygose maksimali pirkimo vertė nenurodoma.

Gaunami 2 pasiūlymai. MB „Detektus“, kurio vertė 49 973 Eur (2022 m. birželio 9 d.) ir UAB „Berauta“, kurio vertė 40 000 Eur (2022 m. birželio 9 d.).

UAB „Berauta“ pasiūlymas atmetamas, nes neatitinka techninės specifikacijos reikalavimų (pagaminimo metų, variklio galingumo, gesinimo įrangos parametru) (2022 m. birželio 10 d. viešųjų pirkimų komisijos posėdžio protokolas Nr. VPD-3).

MB „Detektus“ pasiūlymas taip pat galimai neatitiko pirkimo objekto techninės specifikacijos 9 punkto reikalavimų, tačiau tai nebuvo pastebėta, ar į tai nekreipta dėmesio priimant sprendimą dėl pirkimo laimėtojo (2022 m. birželio 10 d. protokolas Nr. VPD-3). Be to, techninės specifikacijos reikalavimų visuma galimai buvo parengta pagal MB „Detektus“ pasiūlyto automobilio MB 1224 AF techninius parametrus, pavyzdžiui:

Eil. Nr.	Perkančiosios organizacijos nustatyti techniniai reikalavimai	Faktiniai ir deklaruojami siūlomo naudoto gaisrų gesinimo automobilio su įranga duomenys
1. Bendrieji reikalavimai:		
1	Automobilio pagaminimo metai ne anksčiau kaip 1997 m. Automobilis turi būti Lietuvoje registruotas kaip gaisrinis automobilis pagal pateikimo metu nustatytą kelių transporto priemonių registravimo tvarką. (Registracija turi atlikti pardavėjas pirkėjo vardu).	1997-05-28
2	Automobilio masė (automobilio masę sudaro: nuosava automobilio masė, kėbulo masė, sumontuotos įrangos masė, vežamo krovinio masė) turi būti ne didesnė kaip 12 000 kg (automobilis turi būti N2 kategorijos) . Pagal LST EN 1846 automobilis turi būti priskiriamas vidutinei masės klasei.	12 000 kg
3	Automobilio rida neturi viršyti 25.000 km.	Apie 20 000 km
9	Transportiniai gaisrinio automobilio matmenys (atstumai tarp tolimiausių dalių išorinių paviršių, esančių priekyje ir gale, šonuose, viršuje ir apačioje): - ilgis neturi viršyti 7200 mm; - plotis (be veidrodžių) neturi viršyti 2500 mm; - aukštis neturi viršyti 3050 mm.	7 200 mm 2 500 mm 3 200 mm (toks dydis nurodomas prie pasiūlymo pateiktame vokiškame automobilio registracijos pažymėjime).
12	Variklis turi būti dyzelinis ne mažesnio kaip 175 kW galingumo, tūris ne daugiau 6 000 kub. cm.	177 kW 5958 cm ³

¹³² Prieiga internete: <https://cvpp.eviesiejipirkimai.lt/Notice/Details/2022-677879>

2022 m. birželio 10 d. protokolu Nr. VPD-3 priimamas sprendimas dėl laimėjusio pasiūlymo – MB „Detektus“, už sprendimą balsuoja visi komisijos nariai įskaitant ir jos pirmininką Ukmergės rajono SPT vadovą.

Iš išdėstytų aplinkybių yra pagrindo manyti, kad Ukmergės rajono SPT vadovas, dalyvaudamas rengiant ir tvirtinant pirkimo sąlygas, techninę specifikaciją, priimdamas sprendimus pirkimo metu, galimai žinojo ir siekė, kad pirkimą laimėtų MB „Detektus“, MB „Detektus“, tikėtina, siekė dalyvauti ir laimėti pirkime, tikėtina žinojo neviešinamą maksimalią pirkimo vertę.

Pažymėtina tai, kad MB „Detektus“ kitoms SPT nėra pardavusi naudotų gaisrinių automobilių, o 2021 ir 2023 m. Ukmergės rajono SPT pirkimuose to neatskleidžiant, faktiškai dalyvavo kartu su UAB „Lustis“. Todėl kyla pagrįstų abejonių, ar 2022 m. pirkime MB „Detektus“ faktiškai dalyvavo savarankiškai, ar taip pat kartu su UAB „Lustis“.

Ukmergės rajono SPT vadovas¹³³ nurodė, kad nežinojo, kad jo artimi asmenys valdo 100 proc. UAB „Lustis“ akcijų, nežinojo konkrečių artimų asmenų darbo funkcijų šioje įmonėje, jam mažai kas buvo žinoma ir apie pačią UAB „Lustis“ veiklą. Nesutiktina su nurodytais argumentais. Ukmergė rajono SPT 2023 m. su UAB „Lustis“ sudarė 3 mažos vertės sandorius, kurių bendra vertė daugiau nei 5 000 Eur¹³⁴. Taip pat, kaip jau buvo minėta, pasiūlymus teikę tiekėjai MB „Detektus“ ir UAB „Ready1“ CVPP duomenimis, nebuvo sudarę sutarčių kitų SPT naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose, todėl abejotina, kad Ukmergės rajono SPT vadovas nežinojo nurodytų aplinkybių dėl naudotų gaisrinių automobilių pirkimų.

IŠVADA. Vertinti Ukmergės rajono SPT transporto priemonių pirkimai buvo organizuojami galimai sudarant palankias sąlygas tiekėjams, susijusiems su Ukmergės rajono SPT vadovo artimais asmenimis: galimai teikiant papildomą informaciją apie pirkimams skirtas lėšas, parengiant palankias technines specifikacijas. 2 atvejais nustatyta, kad Ukmergės rajono SPT vadovo artimi asmenys gavo iš esmės visą pirkimų finansinę naudą. Nustatyti korupcijos rizikos veiksniai: palankių sąlygų sudarymas konkreitiems tiekėjams laimėti viešuosius pirkimus kelia ne tik piktnaudžiavimo, bet ir neteisėtų susitarimų rizikas.

Dėl Ukmergės rajono SPT vadovo privačių interesų deklaravimo

Viešoje Ukmergės rajono SPT vadovo privačių interesų deklaracijoje (pateikta 2023 m. gegužės 31 d.) nenurodytos šios aplinkybės, kurios gali (galėjo) kelti interesų konfliktus:

- Nedeklaruotas ryšys su UAB „Lustis“, kurioje dirba artimas asmuo, vienintelis akcininkas – artimo asmens sutuoktinis (CVPP duomenimis UAB „Lustis“ su Ukmergės rajono SPT 2023 m. sudarė 3 sutartis, kurių vertė daugiau nei 5 000 Eur).

¹³³ 2025-04-30 raštas Nr. SD 31.

¹³⁴ CVP IS duomenimis.

- Nedeklaruota, kad Ukmergės rajono savanorių ugniagesių draugijai¹³⁵, kurios nariu jis yra (ryšys deklaruotas), vadovauja jam artimas asmuo. Manytina, kad tai yra du skirtingi privačių interesų (ryšių) deklaravimo pagrindai – narystė asociacijoje ir ryšys su asociacija, kuriai vadovauja artimas asmuo.

- Nedeklaruotas ryšys su Ukmergės rajono SPT nuo 2019 m. sausio 4 d. dirbančiu asmeniu, kurio vadovaujama bendrovė, finansinių ataskaitų duomenimis, 2022 m. skyrė 400 Eur paramą Ukmergės rajono savanorių ugniagesių draugijai, 2021 m. skyrė 500 Eur paramą Ukmergės rajono SPT.

- Nedeklaruotas ryšys su Ukmergės rajono SPT nuo 2024 m. lapkričio 4 d. dirbančiu artimo asmens sutuoktiniu.

Kadangi šios aplinkybės dėl privačių interesų deklaravimo nepatenka į korupcijos rizikos analizės apimtį, todėl jų detaliau nenagrinėjome. Esant nedeklaruotų svarbių aplinkybių yra rizika, kad priimant sprendimus susijusių asmenų atžvilgiu nebuvo vykdomos Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatytos pareigos nusišalinti.

IŠVADA. Ukmergės rajono SPT vadovas nedeklaruodamas privačių interesų, susijusių su jam artimų asmenų valdoma UAB „Lustis“, Ukmergės rajono SPT dirbančiais artimais ir kitais asmenimis, galimai nesilaikė Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme numatytos pareigos deklaruoti privačius interesus.

PASIŪLYMAS:

Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 27 straipsnio 2 dalies 7 punktu, Ukmergės rajono savivaldybės merui siūlome teisės aktų nustatyta tvarka įvertinti nurodytas aplinkybes dėl Ukmergės rajono SPT veiklos vykdant naudotų automobilių pirkimus iš tiekėjų, kurios siejo verslo santykiai su Ukmergės rajono SPT vadovo artimais asmenimis, privačių interesų deklaravimo bei spręsti dėl Ukmergės rajono SPT vadovo atsakomybės ir galimybės toliau eiti Ukmergės rajono SPT vadovo pareigas.

3.9. Nedeklaruojami privatūs interesai, kurie kelia (gali kelti) interesų konfliktus (kita antikorupcinė pastaba).

Vadovaujantis Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 4 straipsnio 3 dalimi, šio įstatymo nuostatos dėl privačių interesų deklaravimo taip pat taikomos perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto (toliau kartu – perkantysis subjektas) vadovams, perkančiojo subjekto

¹³⁵ Kuri kartu su Ukmergės rajono SPT dalyvavo projekte „Tapk savanoriu ugniagesiu – būk naudingas bendruomenei“. Prieiga internete: <https://ukmergesvvg.lt/projektai/2016-2023-m-igyvendinti-projektai/igyvendinti-leader-19-2-sava-6/pareiskejas-ukmerges-rajono-savivaldybes-priegaisrine-tarnyba/>

pirkimų komisijų nariams, perkančiojo subjekto vadovo paskirtiems atlikti supaprastintus pirkimus asmenims, perkančiojo subjekto atliekamų pirkimų procedūrose dalyvaujantiems ekspertams, viešojo pirkimo <...> iniciatoriams.

Privačių interesų registre (PINREG) nėra galimybių peržiūrėti anksčiau teiktų privačių interesų deklaracijų duomenis, pateikiamos tik aktualios privačių interesų deklaracijos, todėl retrospektyviai įvertinti, ar tam tikrų veiksmų atlikimo metu buvo deklaruoti reikiami duomenys, dažnu atveju nėra įmanoma.

Neišskiriant konkrečių SPT, bendrai pažymėtina, kad SPT, kurių veikla buvo analizuota, neskiriamas ar skiriamas nepakankamas dėmesys privačių interesų deklaravimo kontrolei, dėl ko nepateikiamos privačių interesų deklaracijos, nedeklaruojamos viešųjų pirkimų pareigos bei kiti deklaruotini duomenys.

Pastebėta, kad dažnai SPT tarnybų vadovai nedeklaruoja pirkimų iniciatoriaus pareigų, tačiau faktiškai tvirtina pirkimų iniciatorių parengtus pirkimų inicijavimo dokumentus. Tokiais atvejais asmuo, priimančias galutinį sprendimą dėl pirkimo inicijavimo, taip pat laikytinas pirkimų iniciatoriumi, todėl jam taip pat turi būti taikomos visos pirkimų iniciatoriams numatytos pareigos.

IŠVADA. SPT egzistuoja privačių interesų deklaravimo bei kontrolės trūkumai, o tai kelia šališkų sprendimų rizikas.

PASIŪLYMAI:

1. Savivaldybėms įvertinti informaciją apie SPT vadovų viešųjų pirkimų pareigas, kitą informaciją bei patikrinti, ar deklaracijų turinys atitinka įstatyme numatytiems reikalavimams.

2. SPT sudaryti darbuotojų, kurie privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašus bei patikrinti ar visi šie darbuotojai yra pateikę privačių interesų deklaracijas, ar darbuotojai, kuriems yra pavestos viešųjų pirkimų funkcijos, yra jas deklaravę.

3.10. Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyboje nustatytas atvejis, kai pirkimą laimėjęs tiekėjas vėliau įsipareigoja suteikti paramą, kelia kyšininkavimo ir papirkimo rizikas (kritinė antikorupcinė pastaba).

Dar 2018 m. STT atliktas tyrimas parodė, kad nemaža dalis sveikatos priežiūros įstaigų organizuojamų viešųjų pirkimų laimėtojų teikia paramą šioms įstaigoms arba su jomis susijusioms asociacijoms¹³⁶.

¹³⁶ Prieiga internete: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/stt-ligoniniu-viesuju-pirkimu-laimetojai-masiskai-uz-tai-atsiskaito-skirdamos-parama-56-1059446>

Šios analizės atlikimo metu nepastebėjome tendencijų, kai gaisrinių automobilių ar kitų pirkimų laimėtojai už galimai palankių sprendimų viešuosiuose pirkimuose priėmimą atsilygintų SPT ar susijusioms asociacijoms teikiamos paramos forma.

Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyba 2023 m. gruodžio 8 d. sutartimi įsigijo viešųjų pirkimų proceso administravimo platformos licencijų ir techninio palaikymo paslaugas 3 metams, kurių vertę 1 742,40 Eur su PVM (nuo 2024 iki 2026 m.) iš UAB „Mano konkursas“.

2024 m. balandžio 22 d. su minėta UAB „Mano konkursas“ buvo sudaryta paramos sutartis Nr. PAR24/0023, pagal kurią UAB „Mano konkursas“ įsipareigojo 3 metus teikti Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybai kiekvienais metais sutarto dydžio piniginę paramą.

Kyla pagrįstų abejonų, ar ši parama yra savanoriška ir nėra susijusi su viešųjų pirkimų proceso administravimo platformos licencijų ir techninio palaikymo paslaugų įsigijimu.

Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyba nurodė¹³⁷, kad paramos sutartis teisės aktų nepažeidžia, padeda įgyvendinti Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybos tikslus, skaidrina viešųjų pirkimų procesą ir motyvuoja naudotis elektroniniu UAB „Mano konkursas“ katalogu. Faktiškai parama negauta. Nesutiktina su nurodytais argumentais. Korupcijos rizikų nepaneigia faktai, kad paramos sutartis sudaryta po pirkimo sutarties sudarymo, kad faktiškai parama nebuvo gauta. Paramos teikimas ar įsipareigojimas ją teikti turi būti savanoriškas ir neatlygintinas¹³⁸. Kaip nurodo pati Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyba, paramos sutartimi buvo siekiama skatinti naudotis paramos teikėjo paslaugomis¹³⁹. Būtent tiekėjo įsipareigojimas suteikti, o Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybos – priimti paramą ir sudaro paminėtą korupcijos rizikos veiksnį, nes minėtas įsipareigojimas iš esmės nebuvo savanoriškas ir neatlygintinas.

IŠVADA. Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyboje nustatytas atvejis, kai pirkimą laimėjęs tiekėjas įsipareigojo suteikti įstaigai paramą, kelia neteisėtų susitarimų, kyšininkavimo ir papirkimo rizikas.

PASIŪLYMAS. Kalvarijos savivaldybei įvertinti Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybos viešųjų pirkimų proceso administravimo platformos licencijų ir techninio palaikymo paslaugų įsigijimo aplinkybes ir priimti sprendimus.

¹³⁷ 2025-04-25 raštas Nr. IS-7.

¹³⁸ Labdaros ir paramos įstatymo 2 str. 2 d.

¹³⁹ Pvz., siekiant palankių sprendimų sutarties vykdymo metu ir (ar) ateityje.

4. MOTYVUOTOS IŠVADOS (PASTABOS)

Išanalizavus SPT viešųjų pirkimų procesus, darytina išvada, kad juose yra korupcijos rizika dėl šių korupcijos rizikos veiksnių¹⁴⁰:

4.1. Kritinės antikorupcinės pastabos:

4.1.1. Neatliekami rinkos tyrimai, o techninių specifikacijų sąlygos rengiamos pagal konkrečių tiekėjų turimų konkrečių automobilių technines charakteristikas, todėl naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose ženkliai dominuoja vieno tiekėjo pirkimai. Taip pat nustatyta atvejų, kai didesni pirkimai neskaidomi į dalis ar siekiama išvengti skelbiamo pirkimo būdo. Tai kelia piktnaudžiavimo, kyšininkavimo, papirkimo rizikas (motyvai išdėstyti 3.1 skirsnyje).

4.1.2. Situacijos, kuomet su naudotu gaisriniu automobiliu perkama papildoma įranga, kurią gali pateikti ir kiti tiekėjai, neprekiaujantys naudotais gaisriniais automobiliais kelia neteisėtų susitarimų rizikas, riboja konkurenciją – užkerta kelia pirkimuose dalyvauti įmonėms, prekiaujančioms papildoma įranga, tačiau neprekiaujančioms naudotais gaisriniais automobiliais (motyvai išdėstyti 3.2 skirsnyje).

4.1.3. Tiekėjų pasiūlymų atitiktis kai kuriems techninių specifikacijų reikalavimams įrodinėjama nepatikimais, pačių tiekėjų, kurie suinteresuoti pirkimo procedūrų baigtimi, deklaruojamais duomenimis. Tai kelia neteisėtų susitarimų, piktnaudžiavimo ir subjektyvių sprendimų rizikas (motyvai išdėstyti 3.3 skirsnyje).

4.1.4. Rokiškio rajono SPT vadovo sandoriai su UAB „Berauta“, laiminčia Rokiškio rajono SPT viešuosius pirkimus, kelia piktnaudžiavimo, neteisėtų susitarimų rizikas dėl palankių sąlygų sudarymo tiekėjui UAB „Berauta“ laimėti naudotų gaisrinių automobilių, naudoto keleivinio mikroautobuso pirkimus (motyvai išdėstyti 3.7 skirsnyje).

4.1.5. Ukmergės rajono SPT vadovo ryšiai su tiekėjais kelia piktnaudžiavimo, neteisėtų susitarimų rizikas dėl palankių sąlygų sudarymo atskiriems tiekėjams laimėti naudotų gaisrinių automobilių pirkimus (motyvai išdėstyti 3.8 skirsnyje).

4.1.6. Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnyboje nustatytas atvejis, kai pirkimą laimėjęs tiekėjas vėliau įsipareigoja suteikti paramą, kelia kyšininkavimo ir papirkimo rizikas (motyvai išdėstyti 3.10 skirsnyje).

¹⁴⁰ Išvadas pagrindžiantys motyvai pateikti išvados dėl korupcijos rizikos analizės 3 skyriuje.

4.2. Kitos antikorupcinės pastabos:

4.2.1. Nustatyti atvejai dėl neproporcingai trumpų, galimai konkurenciją ribojančių pasiūlymų pateikimo, naudotų gaisrinių automobilių pristatymo terminų. Tai kelia neteisėtų susitarimų rizikas (motyvai išdėstyti 3.4 skirsnyje).

4.2.2. Nesinaudojama eksperto instituto viešuosiuose pirkimuose galimybėmis. Tai kelia neobjektyvių, nepagrįstų sprendimų rizikas (motyvai išdėstyti 3.5 skirsnyje).

4.2.3. Tiekėjams galimai suteikiama neviešinama informacija dėl maksimalių pirkimo kainų. Tai kelia neteisėtų susitarimų rizikas (motyvai išdėstyti 3.6 skirsnyje).

4.2.4. Nedeklaruojami privatūs interesai, kurie kelia (gali kelti) interesų konfliktus (motyvai išdėstyti 3.9 skirsnyje).

5. REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMAI

Siekdami sumažinti korupcijos rizikos veiksnių įtaką SPT viešųjų pirkimų procesuose, teikiame šiuos rekomendacinio pobūdžio pasiūlymus:

5.2. Pasiūlymai savivaldybėms atsižvelgiant į kritines antikorupcines pastabas:

5.2.1. Imtis priemonių siekiant užtikrinti, kad vykdant centralizuotus pirkimus pirkimo iniciatoriai pateiktų rinkos tyrimus, kurie būtų įvertinti, siekiant nustatyti, ar pirkimo sąlygos užtikrina pakankamą konkurenciją, nustatyti reikiamas kontrolės procedūras (dėl pastabos Nr. 4.1.1).

5.2.2. Vykdant naudotų gaisrinių automobilių centralizuotus pirkimus, skaidyti naudotų gaisrinių automobilių ir reikalingos papildomos įrangos pirkimus į dalis arba vykdyti atskirus pirkimus (dėl pastabos Nr. 4.1.2).

5.2.3. Rengiant ir tvirtinant gaisrinių automobilių pirkimo sąlygas bei vykdant pirkimus, vertinant tiekėjų pasiūlymus, reikalauti, kad tiekėjų pasiūlymų atitiktis techniniams reikalavimams būtų pagrįsta gamintojų techniniais dokumentais ar kitais lygiaverčiais duomenimis (dėl pastabos Nr. 4.1.3).

5.2.4. Rokiškio rajono savivaldybės merui teisės aktų nustatyta tvarka įvertinti nurodytas aplinkybes dėl Rokiškio rajono SPT veiklos vykdant naudotų automobilių pirkimus iš tiekėjo, kurį su Rokiškio rajono SPT vadovu sieja asmeniniai Rokiškio rajono SPT vadovui palankūs sandoriai, kurie nebuvo deklaruoti, nebuvo nusišalinta derinant pirkimų inicijavimo paraiškas, bei spręsti dėl Rokiškio rajono SPT vadovo atsakomybės ir galimybės toliau eiti Rokiškio rajono SPT vadovo pareigas (dėl pastabos Nr. 4.1.4).

5.2.5. Ukmergės rajono savivaldybės merui siūlome teisės aktų nustatyta tvarka įvertinti nurodytas aplinkybes dėl Ukmergės rajono SPT veiklos vykdant naudotų automobilių pirkimus iš tiekėjų, kurios siejo verslo santykiai su Ukmergės rajono SPT vadovo artimais asmenimis, privačių interesų deklaravimo bei spręsti dėl Ukmergės rajono SPT vadovo atsakomybės ir galimybės toliau eiti Ukmergės rajono SPT vadovo pareigas (dėl pastabos Nr. 4.1.5).

5.2.6. Kalvarijos savivaldybei įvertinti Kalvarijos priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybos viešųjų pirkimų proceso administravimo platformos licencijų ir techninio palaikymo paslaugų įsigijimo aplinkybes ir priimti sprendimus (dėl pastabos Nr. 4.1.6).

5.3. Pasiūlymai SPT atsižvelgiant į kritines antikorupcines pastabas:

5.3.1. Naudotų gaisrinių automobilių inicijavimą pavesti atitinkamų ekspertinių žinių turintiems asmenims, nustatyti jų pareigą atlikti rinkos tyrimus ir įsitikinti, jog rinkoje egzistuoja

daugiau kaip vienas naudotas gaisrinis automobilis, atitinkantis nustatytą pirkimo techninės specifikacijos reikalavimų visumą (dėl pastabos Nr. 4.1.1).

5.3.2. Užtikrinti, kad techninės specifikacijos reikalavimai apibūdintų reikiamas automobilio funkcines charakteristikas, o techninėje specifikacijoje būtų nustatyti tik patys būtiniausi reikalavimai automobiliams, paliekant galimybę tiekėjams siūlyti įvairių techninių charakteristikų automobilius, atitinkančius būtinas jų funkcines charakteristikas (dėl pastabos Nr. 4.1.1).

5.3.3. Užtikrinti, kad naudotų gaisrinių automobilių pirkimų inicijavimo metu būtų aiškiai atskirtos pirkimo dalys, susijusios su naudotu gaisriniu automobiliu ir reikalinga papildoma įranga (dėl pastabos Nr. 4.1.2).

5.3.4. Rengiant ir tvirtinant gaisrinių automobilių pirkimo sąlygas bei vykdant pirkimus, vertinant tiekėjų pasiūlymus, reikalauti, kad tiekėjų pasiūlymų atitiktis techniniams reikalavimams būtų pagrįsta gamintojų techniniais dokumentais ar kitais lygiaverčiais duomenimis (dėl pastabos Nr. 4.1.3).

5.4. Pasiūlymai kitiems subjektams atsižvelgiant į kritines antikorupcines pastabas:

5.4.1. Vidaus reikalų ministerijai, Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentui prie Vidaus reikalų ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnybai bendradarbiaujant spręsti dėl priemonių, kurios padėtų skaidrinti naudotų gaisrinių automobilių pirkimus, skatintų konkurenciją, šalintų korupcijos rizikas (pavyzdžiui, patvirtinti tipines technines specifikacijas; derinti techninių specifikacijų projektus; parengti naudotų gaisrinių automobilių pirkimų gaires ir pan.) (dėl pastabos Nr. 4.1.1).

5.5. Pasiūlymai savivaldybėms atsižvelgiant į kitas antikorupcines pastabas:

5.5.1. Nustatant pasiūlymų pateikimo, automobilių pristatymo terminus atsižvelgti į pirkimo objekto specifiką, rinkos aplinkybes, viešųjų pirkimų principus ir kitus reikalavimus (dėl pastabos Nr. 4.2.1).

5.5.2. Vykdant gaisrinių automobilių pirkimus, naudotis ekspertų pagalba Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka (dėl pastabos Nr. 4.2.2).

5.5.3. Imtis priemonių, kad pirkimų dalyviams nebūtų atskleidžiamos maksimalios pirkimui skirtų lėšų sumos, kai jos nėra nurodomos viešai (dėl pastabos Nr. 4.2.3).

5.5.4. Įvertinti informaciją apie SPT vadovų viešųjų pirkimų pareigas, kitą informaciją bei patikrinti, ar deklaracijų turinys atitinka įstatyme numatytiems reikalavimams (dėl pastabos Nr. 4.2.4).

5.6. Pasiūlymai SPT atsižvelgiant į kitas antikorupcines pastabas:

5.6.1. Nustatant pasiūlymų pateikimo, automobilių pristatymo terminus atsižvelgti į pirkimo objekto specifiką, rinkos aplinkybes, viešųjų pirkimų principus ir kitus reikalavimus (dėl pastabos Nr. 4.2.1).

5.6.2. Vykdamas gaisrinių automobilių pirkimus, naudotis ekspertų pagalba Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka (dėl pastabos Nr. 4.2.2).

5.6.3. Imtis priemonių, kad pirkimų dalyviams nebūtų atskleidžiamos maksimalios pirkimui skirtų lėšų sumos, kai jos nėra nurodomos viešai (dėl pastabos Nr. 4.2.3).

5.6.4. Sudaryti darbuotojų, kurie privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašus bei patikrinti ar visi šie darbuotojai yra pateikę privačių interesų deklaracijas, ar darbuotojai, kuriems yra pavestos viešųjų pirkimų funkcijos, yra jas deklaravę (dėl pastabos Nr. 4.2.4).

Direktoriaus pavaduotojas

Elanas Jablonskas

Mindaugas Stukas, tel. 0 706 68 190, mob. +370 652 45 815, el. p. mindaugas.stukas@stt.lt

Rengėjo tiesioginis vadovas Domantas Lukauskas, Korupcijos prevencijos valdybos Korupcijos rizikos skyriaus viršininkas, tel. 0 706 63 378, mob. +370 656 60 933, el. p. domantas.lukauskas@stt.lt

Išvados dėl korupcijos rizikos analizės priedas

ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ĮVERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA

I. ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI TEISĖS AKTAI IR KITI DOKUMENTAI

1. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas.
2. Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas.
3. Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas.
4. Lietuvos Respublikos savivaldos įstatymas.
5. Lietuvos Respublikos priešgaisrinės saugos įstatymas.

II. ATLIEKANT KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĘ ANALIZUOTI IR VERTINTI TEISĖS AKTAI, DOKUMENTAI IR INFORMACIJA

1. Savivaldybių priešgaisrinių tarnybų ir savivaldybių administracijų raštu, el. paštu pateikta informacija.
 2. Centriniam viešųjų pirkimų portale (CVPP), Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS).
 3. Lietuvos teismų informacinėje sistemoje (LITEKO).
 4. Privačių interesų registre (PINREG)
 5. Informacija žiniasklaidos priemonėse.
-